

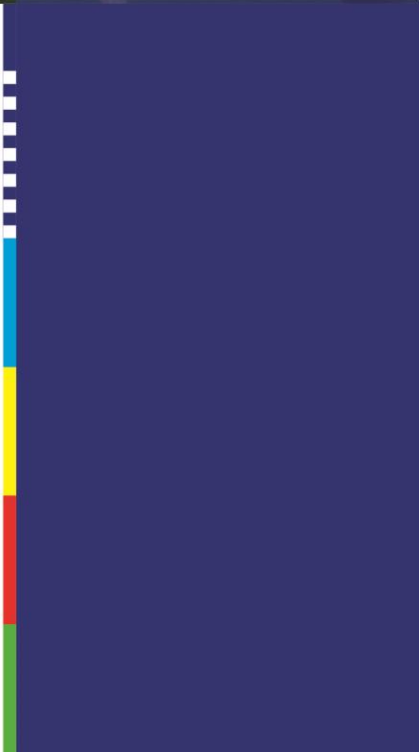

WATERSCHAP
vechtstromen

ontwerp-Jaarverslag en Jaarrekening 2015

versie: 24 mei 2016

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en conclusies	5
1.1 Inleiding.....	5
1.2 Jaarverslag in één oogopslag	6
1.3 Doelbereiking programma's	7
1.4 Financiën en bedrijfsvoering	9
1.5 Kerngegevens Vechtstromen	15
2. Realisatie programma's	16
2.1 Watersysteem	16
2.2 Waterketen.....	24
2.3 Besturen en Organiseren	29
3. Paragrafen bedrijfsvoering	35
3.1 Ontwikkelingen in het vorige begrotingsjaar	35
3.2 Incidentele en structurele baten en lasten.....	37
3.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen	37
3.4 Waterschapsbelastingen	40
3.5 Weerstandsvermogen	43
3.6 Financiering.....	45
3.7 Verbonden partijen.....	47
3.8 Bedrijfsvoering	50
3.9 EMU-saldo	50
3.10 Topinkomens	50
4. Exploitatierkening 2015.....	52
4.1 Exploitatierkening naar programma's.....	52
4.2 Exploitatierkening naar kostendragers.....	53
4.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten	54
5. Balans	58
5.1 Algemene toelichting op de balans per 31 december 2015	59
5.2 Toelichting op de afzonderlijke posten van de balans	62

Bijlage 1: Controleverklaring (deze wordt nagezonden)

1. Samenvatting en conclusies

1.1 Inleiding

Het jaar 2015 was het tweede jaar in het bestaan van waterschap Vechtstromen. Dit jaarverslag 2015 geeft het algemeen bestuur inzicht in de doelbereiking binnen de programma's en hoe wordt voldaan aan de gestelde financiële kaders in 2015.

De verslaggevingsvoorschriften voor waterschappen zijn vastgelegd in de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en de regeling Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). Dit jaarverslag (inclusief jaarrekening 2015) is in overeenstemming met deze voorschriften opgesteld.

Hoofdstuk 1 vat de doelbereiking binnen de programma's samen en geeft de belangrijkste conclusies weer van de realisatie van de financiën en bedrijfsvoering. Het hoofdstuk begint met een samenvattende tabel: "Jaarverslag in één oogopslag", waarin meteen duidelijk wordt welke zaken in de komende tijd bijsturing verdienen.

Hoofdstuk 2 geeft inzicht in de doelbereiking 2015 per programma, zowel inhoudelijk als financieel. Hierin is ook de voortgang beschreven van de doelen rondom de biogasveiligheid. Daarnaast zijn de grote, risicovolle projecten financieel inzichtelijk gemaakt.

Hoofdstuk 3 gaat specifiek in op de realisatie met betrekking tot de paragrafen bedrijfsvoering. Dan gaat het om de ontwikkelingen in onder andere de waterschapsbelastingen, het weerstandsvermogen, de financiering (waaronder een toelichting op de herstructurering van de leningenportefeuille), de verbonden partijen en het EMU-saldo.

De beide hoofdstukken 4 en 5 omvatten de jaarrekening 2015.

Hoofdstuk 4 geeft inzicht in de exploitatierekening, zowel naar programma's, de beide kostendragers 'watersysteembeheer' en 'zuiveringsbeheer' als naar kosten- en opbrengstensoorten.

In *hoofdstuk 5* is de balans weergegeven. Deze is voorzien van een algemene toelichting en een toelichting op de afzonderlijke posten van de balans.

1.2 Jaarverslag in één oogopslag

In de onderstaande tabel is het Jaarverslag in één oogopslag weergegeven in de vorm van twaalf kern-indicatoren 2015. Per kernindicator is een verwijzing opgenomen naar nadere informatie hierover in hoofdstuk 1.

Om het inzicht te vergemakkelijken, werken we met kleuren. Hierbij geldt als legenda:

	De beoogde doelstellingen voor 2015 zijn (grotendeels) gehaald (85%-100%).
	De beoogde doelstellingen voor 2015 zijn gedeeltelijk gehaald (50%-85%).
	De beoogde doelstellingen voor 2015 zijn niet gehaald (minder dan 50%).

Tabel 1: Dashboard kernindicatoren 2015

Realisatie programmadoelen Programma 1: Watersysteem	Realisatie programmadoelen Programma 2: Waterketen	Realisatie programmadoelen Programma 3: Besturen en Organiseren	Realisatie investeringen
90% 	100% 	85% 	95%
Paragraaf 1.3	Paragraaf 1.3	Paragraaf 1.3	Tabel 2
Realisatie besparingen Fusie & Bestuursakkoord	Realisatie rekening- resultaat	Realisatie ontwikkeling Reserves	Ratio weerstands- vermogen
96% 	+ M€ 5,6 	M€ 52,2 	1,7
Tabel 3	Tabel 4 en 5	Tabel 6	Tabel 7
Saldo bijdrage verbonden partijen	Realisatie EMU- Saldo	Realisatie netto- schulden	Controleverklaring: getrouwheid en rechtmatigheid
+M€ 0,4 	-M€ 20,1 	-M€ 416 	
Tabel 7	Tabel 8	Tabel 8	Bijlage

1.3 Doelbereiking programma's

Het algemeen bestuur heeft het ambitieniveau voor 2015 vastgelegd in de programmabegroting 2015-2018. Dit jaarverslag 2015 geeft de doelbereiking uit deze programmabegroting weer. In de meerjarenverkenning 2016-2019 is een aantal doelstellingen 2015 hergeformuleerd ten opzichte van de programmabegroting 2015-2018. Zo is formulering van de programmadoelen en inspanningen aangescherpt binnen de programma's watersysteem en waterketen. Net zoals dat al voor het programma watersysteem het geval was, zijn de doelen en inspanningen voor programma waterketen op een passend abstractieniveau benoemd. In het programma besturen en organiseren zijn de doelstellingen logischer geclusterd naar ontwikkelsporen. Dit jaarverslag 2015 neemt de hergeformuleerde doelstellingen 2015 als uitgangspunt.

Planning en control: sturen in samenhang

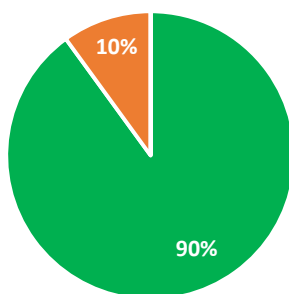
Het jaarverslag maakt deel uit van de bestuurlijke planning- en controlcyclus van Vechtstromen, waarbij de documenten een logische samenhang vormen. De cyclus voorziet in de beleidsuitgangspunten in de meerjarenverkenning in het voorjaar en vaststelling van de programma- en financiële doelstellingen voor het komende jaar in de programmabegroting in het najaar. Eveneens in het najaar volgt het bestuurlijk voortgangsrapport met een prognose van de realisatie voor het lopende jaar. Het jaarverslag/jaarrekening in het voorjaar is dan het sluitstuk met de verantwoording over de realisatie van de doelstellingen van het afgelopen jaar.

Jaarverslag: rapportage op hoofdlijnen

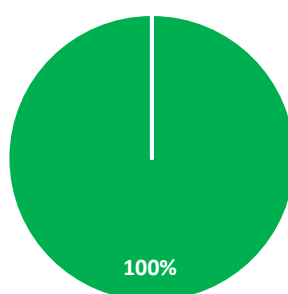
Overeenkomstig het sturingsniveau van het algemeen bestuur geeft dit jaarverslag een verantwoording op hoofdlijnen over de realisatie van de programmadoelen en de financiële kaders. De doelstellingen van het Waterbeheerplan en de afspraken van het Bestuursakkoord zijn daarbij het uitgangspunt.

Realisatie programmadoelen

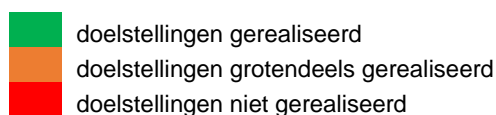
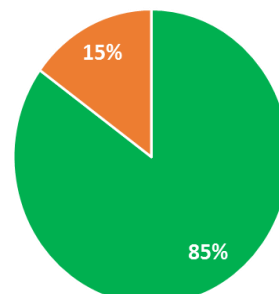
Programma Watersysteem

Programma Waterketen

Programma Besturen en Organiseren

Voor het programma Watersysteem is in 2015 90% gerealiseerd van de geplande programmadoelen (conform BVR). Voor het programma Waterketen zijn de geplande inspanningen voor 100% gehaald (conform BVR). Voor het programma Besturen en Organiseren ligt het percentage realisatie programma-doelen op 85% (dit is 3% lager dan in de BVR).

Samenvatting algemeen

Dit jaarverslag markeert het einde van de periode van de beide waterbeheerplannen 2010-2015 (van de beide rechtsvoorgangers van waterschap Vechtstromen). Daarnaast is dit jaarverslag van betekenis voor de inhoudelijke tussenevaluatie van het huidige bestuursakkoord 2014-2018. De prestaties die in 2015 zijn geleverd, worden daarom afgezet tegen de meerjarige opgaven t/m 2015.

Samenvatting programma 1 Watersysteem

Binnen het programma watersysteem is in 2015 goed gepresteerd. Bijna alle programmadoelen zijn gehaald en van de investeringen is 90% gerealiseerd ten opzichte van de begroting 2015. Ook ten opzichte van het waterbeheerplan 2010-2015 zijn nagenoeg alle doelen behaald.

De meeste aandacht ging in 2015 uit naar een goede bediening van de diverse functies binnen het beheergebied. Hiervoor is circa 4.200 km hoofdwaterlopen beheerd en onderhouden. Daarnaast zijn er veel kunstwerken (o.a. stuwen en gemalen) geïnspecteerd, onderhouden en gerenoveerd. Een voorbeeld daarvan is de renovatie van de stuw Loozen in de Raderwijkerbeek.

Voor een aantal zaken is gewerkt aan verbetering. Zo zijn in het kader van een goede kwaliteit van het water de projecten Bolscherbeek en Slangenbeek opgeleverd. In 2015 kwam het baggerplan gereed waardoor er een beter inzicht is in de baggeropgave voor de komende periode. Rekening houdend met de in de rapportage genoemde urgentie en gebiedsinbreng is de baggerplanning voor 2016 en 2017 verder uitgewerkt. Verder voldoet het overgrote deel van onze regionale waterkeringen eind 2015 aan de vigerende norm. De resterende inspanning hiervoor wordt alsnog in 2016 geleverd.

In 2015 is de wateropgave in ons noordelijk beheergebied herijkt. Na diverse bijeenkomsten met gemeenten, provincies en maatschappelijke en belangengroeperingen stelden de LBW-partners een evaluatierapport van het Lokaal Bestuursakkoord Water (LBW) vast.

In het kader van 'Samen werkt beter' is een drietal verkenningen uitgevoerd. Hierin spelen de ontwikkelopgave N2000/PAS, regionale economie en de opgaven vanuit de KRW een belangrijke rol. Eind 2015 is tevens een start gemaakt met de planvoorbereiding van de genoemde drie gebieden (Vecht, Regge en Dinkel), waarbij het waterschap trekker is.

Samenvatting programma 2 Waterketen

De doelen in het programma waterketen voor 2015 zijn volledig bereikt. Het werken in partnerschappen is 2015 geïntensiveerd. Het beheer van zuiveringen resulteerde opnieuw in goede prestaties, ruim binnen gestelde normen en financiële kaders.

In 2015 zijn geplande werkzaamheden uitgevoerd die de circulaire economie dichterbij brengen door energie en grondstoffen terug te winnen. Zo kan de energiefabriek nu gaan testen en is de biogasinstallatie in Emmen weer in bedrijf genomen. Deze laatste ondervindt nog wel enige onvoorziene storingen, welke naar verwachting medio 2016 zijn opgelost.

De werkzaamheden aan de biogasinstallaties in Enschede en Hengelo ondervonden voor een deel vertraging vanwege afstemming met andere werkzaamheden op deze zuiveringen. De biogasinstallatie in Goor is (vooralsnog tijdelijk) buiten gebruik omdat de totale capaciteit op dit moment voldoende is.

Samenvatting programma 3 Besturen en Organiseren

In het vorige jaarverslag 2014 lag de focus van het programma Besturen & Organiseren nog op de opstart van het nieuwe bestuur en de doorontwikkeling van de nieuwe organisatie binnen waterschap Vechtstromen. In 2015 lag de focus vooral op het bereiken van concrete resultaten. Hiervoor zijn de acht ontwikkelsporen uit de meerjarenverkenning 2016-2019 leidend, die grotendeels zijn afgeleid van de ambities uit het bestuursakkoord. Uit dit jaarverslag 2015 blijkt dat bijna alle maatregelen zijn uitgevoerd conform de planning voor 2015. Bij de tussenevaluatie van het bestuursakkoord kwam dan ook naar voren dat er mooie stappen zijn gezet in de verdere ontwikkeling van de organisatie. In 2016 zal de focus liggen op de twee thema's partnerschap en wendbare organisatie (duurzaam personeelsbestand).

1.4 Financiën en bedrijfsvoering

1.4.1 Investeringsmiddelen 2015

In totaal zijn de netto-investeringen in 2015 uitgekomen op M€ 47. In de BVR 2015 was nog rekening gehouden met een marge voor het geval projecten door onvoorziene omstandigheden later of niet zouden worden uitgevoerd (aangeduid met: afbreukrisico's). In werkelijkheid zijn deze afbreukrisico's redelijk goed ingeschat zodat uiteindelijk 95% van het oorspronkelijke geraamde niveau B 2015 is gerealiseerd, terwijl dit 100% is t.o.v. de laatste bijstelling BVR 2015. Voor het tweede jaar van Vechtstromen is dit een relatief hoge eindejaarsrealisatie. Uit § 1.3 blijkt dat daarbij het merendeel van de programmadoelen en indicatoren is behaald. Een nadere toelichting op de ontwikkeling investeringsbudgetten is per programma uitgewerkt in hoofdstuk 2.

In de begroting 2016 is met het voorstel 'aanwending rentemeevaller' onder meer extra investeringsruimte gecreëerd door de bouwrente niet meer toe te rekenen aan de investeringen. Deze wijziging is in de BVR 2015 ook met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 ingevoerd. Het totaal van de investeringen wordt hiermee in 2015 voor een bedrag van M€ 2,3 ontlast. De aanwending hiervan wordt integraal afgewogen in de volgende MJV 2017-2020.

Tabel 2: Realisatie investeringen 2015

(Bedragen in M€)	B 2015	Prognose MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie % tov B 2015
Bruto-totaal investeringen (incl. bouwrente)	58,1	61,0	54,8	42,9	
Bruto HWBP-bijdrage (incl. bouwrente)	8,0	8,0	7,8	7,8	
-/- totaal subsidies	-6,5	-4,8	-5,2	-3,7	
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	59,6	64,3	57,5	47,0	
-/- afbreukrisico's	-8,4	-9,0	-8,0	0,0	
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	51,3	55,3	49,5	47,0	92%
Mutatie bouwrente	-1,6	-2,4	-2,3		
Netto-totaal (excl. bouwrente)	49,7	52,9	47,2	47,0	95%

1.4.2 Exploitiemiddelen 2015

Besparingsopgave business case en bestuursprogramma

Vanuit de business case fusie volgt een besparingsopgave van structureel M€ 11 op de exploitatielasten. Hiervan is reeds M€ 7,3 gerealiseerd in 2014, terwijl in de begroting 2015 een aanvullende besparingsopgave is opgenomen van M€ 2,0 (waarbij de resterende M€ 1,7 in 2015 is onttrokken aan de hiervoor gevormde bestemmingsreserve transitiekosten). Bij de BVR 2015 is gebleken dat van deze besparingsopgave M€ 1,85 wordt behaald. Twee ingeboekte besparingen van uiteindelijk per saldo M€ 0,15 bleken niet haalbaar. Dit betreffen:

1. de ingeboekte besparing (in programma 1) van M€ 0,15 voor omvang en onderhoud waterlopen. Dit bedrag is in de BVR 2015 ten laste van de post onvoorzien gebracht;
2. in eerste instantie was de ingeboekte besparing (in programma 3) van M€ 0,1 voor innovatief samenwerken/shared services niet haalbaar. In tweede instantie is deze M€ 0,1 alsnog als extra taakstelling opgevangen binnen het totaal van de exploitatiebudgetten van het programma Besturen en organiseren.

Vanuit het bestuursprogramma geldt nog een extra taakstelling 2015-2018 van uiteindelijk M€ 5 op de exploitatielasten. In dit verband zijn vanaf de Meerjarenverkenning 2015-2018 de investeringen met gemiddeld M€ 6 per jaar verlaagd. Uit dit jaarverslag blijkt dat de voor 2015 ingeboekte besparingsopgave bestuursakkoord op de exploitatielasten van M€ 2,0 volledig is behaald.

Tabel 3: Realisatie besparingen Vechtstromen 2015

(bedragen in M€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Status
• Besparingen innovatief samenwerken/shared services	0,1	0,0	0,0	
• Besparingen overige kosten/beleidskeuzes	0,8	0,75	0,75	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	1,1	1,1	1,1	
Subtotaal besparingen fusie 2015	2,0	1,85	1,85	😊
• Besparingen overige exploitatiekosten	1,2	1,2	1,2	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,8	0,8	0,8	
Subtotaal besparingen bestuursakkoord 2015	2,0	2,0	2,0	😊
Totaal besparingen 2015	4,0	3,85	3,85	😊

Rekeningresultaat 2015

Het totale rekeningresultaat 2015 bedraagt k€ 6.864. Dit is de optelsom van het tussentijdse rekeningresultaat vanuit het Bestuurlijk Voortgangsrapport 2015 (BVR 2015) van k€ 1.250 en deze jaarrekening 2015 van k€ 5.614 (dit is 4,4% afwijking van de begrote lasten 2015). Dit resultaat is als volgt verdeeld over de drie programma's en de beide kostendragers 'Systeem' en 'Zuiveren'.

Tabel 4: Rekeningresultaat 2015 (programma's)

(bedragen in k€)	B 2015	BVR 2015	JR 2015	Verschil	Systeem	Zuiveren
Programma 1: Watersysteem	47.031	46.186	42.816	3.370	3.370	
Programma 2: Waterketen	41.667	40.628	38.507	2.121		2.121
Programma 3: Besturen en organiseren	23.674	25.970	25.844	126	63	63
Overige baten			3	-3	228	-231
Rekeningresultaat 2015	112.372	112.784	107.170	5.614	3.661	1.953

De belangrijkste afwijkingen na de BVR 2015 (inclusief een inschatting van de verdeling naar kostendragers en naar incidenteel/ structureel [=I/S]) zijn opgenomen in de volgende tabel.

Van het resultaat jaarrekening 2015 van k€ 5.614 schuift een bedrag van k€ 1.696 door naar 2016 e.v. Daarnaast is er een structureel voordeel van k€ 1.266 en de post onvoorzien van k€ 766 is niet aangewend. Gesaldeerd met deze bedragen is het incidentele rekeningresultaat k€ 1.886.

Tabel 5: Exploitatieresultaat 2015 (kosten- en batensoorten)

(bedragen in k€)	Toelichting	Totaal	Systeem	Zuiveren	Incidenteel/ structureel
Voordeel rente en afschrijvingen / financiële baten	§ 4.3	416	216	200	I
Voordeel personeelslasten en -baten	§ 4.3	1.434	809	625	I
Voordeel lasten en baten goederen en diensten derden	§ 4.3	2.770	1.575	1.194	I/S
Voordeel goederen en diensten derden: Transitiekosten fusie	§ 3.2.1	324	162	162	I
Voordeel goederen en diensten derden: Innovatiefonds	§ 3.2.1	188	94	94	I
Voordeel goederen en diensten derden: Overlopende verplichtingen programma 1	§ 3.2.1	950	950		I
Voordeel goederen en diensten derden: Overlopende verplichtingen programma 3	§ 3.2.1	234	117	117	I
Voordeel lasten en baten Bijdragen derden	§ 4.3	505	137	368	I
Nadeel toevoeging/vrijval voorzieningen	§ 4.3	-2.210	-1.453	-757	I

(bedragen in k€)	Toelichting	Totaal	Systeem	Zuiveren	Incidenteel/ structureel
Onvoorzien	§ 4.3	766	377	390	I
Mutatie waterschapsbelastingen 2015	§ 3.4	404	636	-232	I/S
Mutatie belastingen voorgaande jaren	§ 3.4	-54	180	-234	I
Mutatie geactiveerde lasten	§ 4.3	-113	-139	26	I
Rekeningresultaat jaarrekening 2015		5.614	3.661	1.953	

Voordeel rente en afschrijvingen / financiële baten (k€ 416)

Het voordeel op 'rente en afschrijvingen' komt met name doordat er minder projecten gereed zijn gekomen per 30 juni dan waarmee in de prognose voor de afschrijvingen rekening is gehouden.

Voordeel personeelslasten en –baten (k€ 1.434)

Het voordeel op de 'personeelslasten en -baten' ontstaat met name door vacatureruimte en door een relatief laag ziekteverzuim; zodat het budget voor inhuur ziekte niet geheel is gebruikt. Het overschot op de personeelslasten wordt in 2015 eenmalig aangewend om op budgettair neutrale wijze de extra noodzakelijke voorzieningen te bekostigen die voortvloeien uit de doorontwikkeling van de organisatie en vanuit de regeling Sociaal Statuut.

Voordeel lasten en baten goederen en diensten derden (k€ 2.770)

Het voordeel op 'lasten en baten goederen en diensten derden' is voor k€ 900 structureel. Dit wordt veroorzaakt door een prijsvoordeel op energie, lagere lasten maaionderhoud en lagere slibverwerkingskosten. Het incidentele voordeel van k€ 1.870 bestaat uit onder meer lagere bestedingen voor: advies- en onderzoekskosten, inhuur flexibele schil, laboratoriumkosten, onderhoudskosten, energieruggave voorgaande jaren en diverse kosten voor verbruiksgoederen (zie hierover nader § 4.3.1).

Voordeel goederen en diensten derden: Transitiekosten fusie (k€ 324)

In de begroting 2015 en 1^e begrotingswijziging 2015 was voorzien dat er k€ 2.782 zou worden onttrokken aan de bestemmingsreserve transitiekosten fusie. Hiervan is incidenteel k€ 324 niet besteed in 2015.

Voordeel goederen en diensten derden: Innovatiefonds (k€ 188)

In de begroting 2015 en 1^e begrotingswijziging 2015 was voorzien dat er k€ 250 zou worden onttrokken aan de bestemmingsreserve Innovatiefonds. Hiervan is incidenteel k€ 188 niet besteed in 2015.

Voordeel goederen en diensten derden: Overlopende verplichtingen: programma 1 (k€ 950)

Vanwege een langere aanbestedingsprocedure dan was voorzien, is in 2015 een bedrag van k€ 950 niet besteed aan werkzaamheden groot onderhoud legger. In 2016 zal dit alsnog tot besteding leiden.

Voordeel goederen en diensten derden: Overlopende verplichtingen: programma 3 (k€ 234)

- Bij de 1^e begrotingswijziging 2015 is k€ 300 overgeheveld voor de zes ontwikkelsporen binnen programma 3. Hiervan is incidenteel k€ 160 niet besteed in 2015.
- Daarnaast is vanuit de reguliere budgetten k€ 74 niet besteed aan strategische personeelsplanning en het cultuurtraject PRIO. In 2016 zal dit alsnog tot besteding leiden.

Voordeel lasten en baten: Bijdragen derden (k€ 505)

Het voordeel op bijdragen aan derden ontstaat met name door lagere kosten inzake het grensoverschrijdend afvalwater en afhaaksubsidies.

Nadeel toevoegingen aan voorzieningen/vrijval voorzieningen (-/- k€ 2.210)

In het boekjaar 2015 was het noodzakelijk om de volgende extra toevoegingen te plegen:

1. k€ 1.356 voor de voorzieningen doorontwikkeling/reorganisatie en inactief personeel. Dit wordt budgettair neutraal bekostigd vanuit het overschot personeelslasten;
2. k€ 352 voor de voorziening natuurterreinen. Dit bedrag wordt ten laste gebracht van de bestemmingsreserve tariefsegalisatie watersysteembeheer;
3. k€ 415 voor de voorziening oninbaar. Deze wordt budgettair neutraal gevormd vanuit het overschot op de waterschapsbelastingen;
4. k€ 87 overige voorzieningen (pensioenen/wachtgelden bestuur en vrijval voorziening boven basisinspanning). Hier tegenover staat de post onvoorzien die verder niet is besteed.

Post Onvoorzien (k€ 766)

Met inbegrip van alle mutaties die voortvloeiden uit de 1^e en 2^e begrotingswijzigingen 2015 resteerde een post onvoorzien van k€ 766. Deze post geldt als buffer voor eventuele tegenvallers voor de rest van het boekjaar 2015. Door het overschot op deze kostensoort kunnen de nadelen worden opgevangen bij de 'toevoegingen aan de overige voorzieningen'.

Voordeel waterschapsbelastingen 2015 (k€ 404)

Het voordeel waterschapsbelastingen 2015 bestaat uit:

- voordeel van k€ 636 op de netto-opbrengsten watersysteemheffingen;
- nadeel van -/- k€ 232 op de netto-opbrengsten zuiveringsheffingen.

Mutatie waterschapsbelastingen (voorgaande jaren) (-/- k€ 54)

De waterschapsbelastingen (voorgaande jaren) laten een nadeel zien van per saldo -/- k€ 54:

- voordeel van k€ 180 watersysteemheffingen (met name ingezetenen- en verontreinigingsheffing);
- nadeel van k€ 234 zuiveringsheffingen.

Mutatie geactiveerde lasten (-/- k€ 113)

De opbrengst uit geactiveerde lasten kent een nadeel van -/- k€ 113. Deze post heeft betrekking op de (project)uren van het waterschapspersoneel en inhuur flexibele schil die worden toegerekend aan de investeringen (= geactiveerde lasten). Tegenover het nadeel geactiveerde lasten staat een voordeel op de externe kosten, aangezien het budget inhuur flexibele schil niet volledig is benut.

Resultaatbestemming 2015

Het voorstel voor de bestemming van het rekeningresultaat 2015 van in totaal k€ 5.614 is:

- a. k€ 324 toevoegen aan de bestemmingsreserve 'transitiekosten' (vanwege doorlopende transitiekosten in 2016 [zie § 2.3.3]);
- b. k€ 188 toevoegen aan de bestemmingsreserve 'innovatiefonds' (vanwege doorlopende innovatiekosten naar volgende jaren [zie § 2.3.3]);
- c. k€ 950 toevoegen aan de bestemmingsreserve 'overlopende verplichtingen' (vanwege doorlopende kosten in 2016 vanuit programma 1 [zie § 2.1.3]);
- d. k€ 234 toevoegen aan de bestemmingsreserve 'overlopende verplichtingen' (vanwege doorlopende kosten in 2016 vanuit programma 3 [zie § 2.3.3]);
- e. -/- k€ 352 onttrekken aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie watersysteembeheer (vanwege een noodzakelijke verhoging voorziening natuurterreinen [zie § 3.4]);
- f. k€ 2.690 toevoegen aan de bestemmingsreserve brede heroverweging watersysteembeheer (zodat hieruit kan worden gedekt een deel van de eenmalige extra kosten vanuit een wijzigingsvoorstel activa-beleid);
- g. k€ 1.580 toevoegen aan de bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer (zodat de lastendruk kan worden gematigd conform de afspraken bestuursakkoord).

Voor een specificatie van de bestemmingen van de reserves per kostendrager (watersysteembeheer en zuiveringsbeheer) wordt verwezen naar § 4.2).

Stand reserves 2015

Het totaal van de reserves van waterschap Vechtstromen (inclusief bestemming rekeningresultaat 2015) komt uit op M€ 52,2. T/m de BVR 2015 was oorspronkelijk voorzien dat er per saldo M€ 5,2 zou moeten worden onttrokken aan de reserves (met name voor transitiekosten en tariefseglisatie). Dankzij het positieve rekeningresultaat van M€ 5,6 kan uiteindelijk per saldo M€ 0,4 worden toegevoegd aan het totaal van de reserves.

Tabel 6: Ontwikkeling reserves 2015

(bedragen in M€)	Beginbalans 1-1-2015	Eindstand prognose BVR 2015	Bestemming Rekening- resultaat	JV 2015
Algemene reserves	10,6	9,4		9,4
Bestemmingsreserves tariefseglisatie	18,1	17,4	1,2	18,6
Overige bestemmingsreserves	23,0	19,8	4,4	24,2
Totaal	51,8	46,6	5,6	52,2

1.4.3 Paragrafen bedrijfsvoering

Het geheel van weerstandsvermogen, financiering en verbonden partijen is samengevat in onderstaande tabel. Hieruit kan worden geconcludeerd dat dit ruimschoots binnen de normen 2015 blijft.

Tabel 7: Paragrafen bedrijfsvoering

	Toelichting	Norm 2015	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Status tov Norm 2015
Ratio weerstandsvermogen	§ 3.5	1,0-1,4	1,5	1,7	1,7	😊
Financiering	§ 3.6					😊
• Kasgeldlimiet		M€ 29	M€ 29	M€ 20,5	M€ 17,5	😊
• Renterisiconorm		M€ 37,8	M€ 32	M€ 25,9	M€ 27,5	😊
• Rente-omslagpercentage		2,96%	2,96%	3,04%	2,97%	😊
Verbonden partijen	§ 3.7	M€ 10,9	M€ 10,8	M€ 10,9	M€ 10,5	😊

- De **ratio weerstandsvermogen** blijft in dit jaarverslag ongewijzigd op 1,7. Daarmee is 170% van de geïnventariseerde financiële risico's afgedekt. Voor Vechtstromen geldt als norm een ratio tussen de 1,0 en 1,4. Daarmee is de huidige ratio weerstandsvermogen van 1,7 ruim voldoende.
- Qua ontwikkelingen **financiering** is sprake van relatief gunstige ontwikkelingen:
 - a. de kasgeldlimiet (ter beheersing van fluctuaties in de rentelasten over de jaren) is in geen van de vier kwartalen van 2015 overschreden;
 - b. de renterisiconorm (het maximale bedrag dat jaarlijks mag worden afgelost) is eveneens niet overschreden en ligt door de herstructurering van de leningenportefeuille (per 1 mei 2015) op een lager niveau dan in de MJV 2015 (hetgeen het renterisico naar de toekomst verder vermindert);
 - c. het rente-omslagpercentage daalt in eerste instantie van 2,96% bij de begroting 2015 naar 2,44% in het jaarverslag 2015. Dit is het gevolg van de herstructurering van de leningenportefeuille. Als gevolg van het voorstel om de bouwrente niet meer toe rekenen aan de investeringen stijgt het rente-omslagpercentage in tweede instantie van 2,44% naar 2,97%.
- Bij de **verbonden partijen** spelen overwegend geen majeure afwijkingen op het gebied van de afgesproken dienstverlening, risico's en bijdragen (een positief saldo van M€ 0,4, dankzij met name een positief ontwikkelende bedrijfsvoering bij Aqualysis: het waterschapslaboratorium Rijn-Oost).

1.4.4 Ontwikkeling EMU-saldo / netto-schuld

Mede naar aanleiding van de hoogte van de langlopende schulden in de jaarrekening 2014, alsmede de aankondiging in het bestuursakkoord om onderzoek te doen naar een gezond financieel perspectief voor de schulden is in het derde kwartaal 2015 een stress-test op de financiële positie uitgevoerd door een extern bureau. Dit onderzoek wijst uit dat waterschap Vechtstromen relatief gunstig scoort op de tariefs-ontwikkeling en eigen vermogen en dat het relatief ongunstig scoort op met name de schuldpositie.

Het externe onderzoek wijst uit dat het waterschap in de jaarrekening 2014 een bedrag van M€ 386 telt aan netto-schulden ¹. In deze jaarrekening 2015 is de netto-schuld verder opgelopen naar M€ 407. Deze stijging van de schuld met M€ 21 komt nagenoeg overeen met de hoogte van het EMU-saldo 2015 (die als maatstaf geldt voor het jaarlijkse financieringstekort). In de begroting 2015 en in de BVR 2015 was nog een EMU-tekort geraamd van +/- M€ 30. Daarmee is de netto-schuld relatief minder hard opgelopen dan eerder geprognosticeerd. Dit wordt met name veroorzaakt door het positieve rekeningresultaat van M€ 5,6 alsmede door de vrijval van de bouwrente van M€ 2,3 in de investeringen 2015 (beide worden overigens deels aangewend in 2016 e.v. zodat de netto-schuld uiteindelijk weer oploopt).

De referentiewaarde voor het EMU-tekort van waterschap Vechtstromen bedraagt +/- M€ 17,9. Het uiteindelijke EMU-tekort van +/- M€ 20,1 in dit jaarverslag 2015 ligt boven deze referentiewaarde (afwijking van 15% en daarom met een 'oranje' smiley weergegeven in tabel 1). Deze overschrijding van het EMU-saldo heeft in 2015 verder geen externe gevolgen. In het Financieel Akkoord decentrale overheden is afgesproken dat er deze kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd.

Het EMU-tekort heeft in 2015 verder wel interne gevolgen. De netto-schuld van het waterschap neemt namelijk jaarlijks toe ter grootte van het geraamde EMU-tekort. Zo lang het waterschap jaarlijks een hoger bedrag aan netto-investeringen heeft dan aan afschrijvingen zal deze schuldfactor verder oplopen. Bij de Tussenevaluatie bestuursakkoord ligt een voorstel voor om de nog steeds jaarlijks oplopende hoogte van de schuld om te buigen.

Tabel 8: Ontwikkeling netto-schulden versus bruto-lasten 2015

(Bedragen in M€)	Beginbalans 1-1-2015	B 2015	BVR 2015	JV 2015
EMU-saldo	nvt	-29,5	-30,2	-20,1
Netto-schulden	386,1	415,5	416,2	407,2
Bruto-lasten (excl. toevoeging reserves)	122,3	125,9	124,4	119,2
Schuldfactor (netto-schuld t.o.v. bruto-lasten)	315%	330%	335%	342%

Voor Vechtstromen resulteert volgens dit jaarverslag 2015 aldus een netto-schuldfactor van 342% ten opzichte van de werkelijke bruto-lasten 2015 (excl. toevoegingen reserves). Ondanks de lagere netto-schuld in het jaarverslag 2015 is de schuldfactor opgelopen naar 342%, aangezien de bruto-lasten lager uitvallen dan geraamd. Hoewel er in de begroting 2015 geen norm is vastgelegd voor de netto-schulden is dit in tabel 1 met een 'rode' smiley weergegeven, aangezien deze (zonder bijsturing) jaarlijks toeneemt. In het kader van de tussenevaluatie bestuursakkoord wordt bij de Meerjarenverkenning 2017-2020 een voorstel gedaan hoe de schuld kan worden omgebogen.

Het grootste risico van een oplopende netto-schuldfactor is dat in de toekomst steeds meer middelen moeten worden (her)gefinancierd en afgelost. Hierdoor neemt het aandeel van de rente- en afschrijvingslasten toe en wordt het beïnvloedbare deel van de jaarlijkse exploitatielasten lager. Hier staat tegenover dat het waterschap in 2015 is overgegaan tot een relatief grote herstructurering van ruim 75% van het totaal aan langlopende geldleningen. Daarmee is het renterisico naar de toekomst toe verkleind.

¹ De netto-schulden betreffen het geheel van: kort- en langlopende schulden +/- uitgezette leningen +/- vlottende activa (zie tabel 51 in hoofdstuk 5) Dit betreft een meer complete definitie van de schuld t.o.v. het jaarverslag 2014 en het bestuursakkoord 2014-2018 (toen alleen is gerekend met de langlopende schulden).

1.5 Kerngegevens Vechtstromen

Voor waterschap Vechtstromen gelden de volgende kerngegevens:

Tabel 9: Kerngegevens Vechtstromen *)

Kerngegevens	JR 2014 (situatie 31-12-2014)	JR 2015 (situatie 31-12-2015)
Oppervlakte	226.000 hectare	226.000 hectare
Inwoners (CBS-gegevens)	804.918	805.500
Gemeenten	22	23 *)
Regionale waterkeringen	134 kilometer	137 kilometer *)
Hoofdwaterlopen (in beheer)	4.221 kilometer	4.221 kilometer
Persleidingen	410 kilometer	410 kilometer
Te transporteren afvalwater	37 miljoen m ³	37 miljoen m ³
Aantal rwzi's	24	24
Te zuiveren afvalwater	90 miljoen m ³	96 miljoen m ³
Capaciteit zuiveringsinstallaties	1,79 miljoen inwonerequivalenten	1,75 miljoen inwonerequivalenten
Te verwerken slib (slibkoek)	67.582 ton	70.453 ton
Netto-investeringen	M€ 48	M€ 47
Bruto exploitatielasten	M€ 127,5	M€ 127,1
Formatie (vast + tijdelijk + bovenformatief personeel)	448 fte	441 fte

*) Een aantal verschillen in de kerngegevens van 2015 ten opzichte van 2014 is te verklaren door nauwkeuriger metingen in 2015 (beheer op orde in de meetgegevens), dat geldt voor het aantal gemeenten en het aantal kilometers regionale keringen.

2. Realisatie programma's

In dit hoofdstuk wordt per programma gerapporteerd over de realisatie van de doelstellingen in 2015 en de daarvoor in te zetten middelen. Deze doelen zijn in de meerjarenverkenning 2016-2019 bijgesteld ten opzichte van de programmabegroting 2015-2018. Dit jaarverslag refereert aan de bijgestelde doelen 2015 en spiegelt tevens aan de einddoelen en prestatie indicatoren van de beide waterbeheerplannen 2010-2015 (WBP 2015). Daarnaast heeft het algemeen bestuur op 7 oktober 2015 het nieuwe waterbeheerplan 2016-2021 vastgesteld. De realisatie t/m 2015 kan mede worden beschouwd in het licht van deze middellange termijn-doelstellingen.

Verklaring van de gebruikte symbolen:

	De doelstelling is (grotendeels) gerealiseerd (85%-100%)
	De doelstelling is gedeeltelijk gerealiseerd (50%-85%)
	De doelstelling is niet gerealiseerd (minder dan 50%)

2.1 Watersysteem

2.1.1 Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijk effect	Een leefbare (water)omgeving voor mens, dier en plant.
Strategisch doel	'Samen zorgen we voor een veilige leefomgeving met de juiste hoeveelheid water van een goede kwaliteit, met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van ons beheergebied'.

Nagenoeg alle doelen zijn in 2015 behaald. In 2015 is verder gewerkt aan een veilige leefomgeving door instandhouding en verbetering van keringen. Daarnaast zorgden we door regulier onderhoud (maaieren en beheren van watergangen) voor de juiste hoeveelheid water voor de diverse functies. Met herinrichtingsmaatregelen werken we continu aan de verbetering van de waterkwaliteit.

2.1.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Onderstaande tabel geeft de realisatie weer van de bijgestelde programmadoelen 2015 en inspanningen voor het programma watersysteem.

In 2015 zijn nagenoeg alle programmadoelen gerealiseerd. Alleen voor de ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater is een langere periode van monitoring nodig om zichtbare verbetering te kunnen constateren. De planvorming en realisatie van inrichtingsprojecten ten behoeve van de KRW gaat onverminderd door.

Tabel 10: Realisatie programmadoelen

Programmadoel: Veilige leefomgeving <i>Vechtstromen stelt zich ten doel om te zorgen voor waterveiligheid, zodat inwoners veilig kunnen wonen, werken en recreëren.</i>	Doelstelling 2015 Gerealiseerd
Inspanningen	
• Voorkomen van overstromingen door instandhouding en verbetering van onze regionale keringen en kunstwerken overeenkomstig het vereiste beschermingsniveau.	
• Voorkomen van wateroverlast vanuit het regionale systeem door middel van verbetering en instandhouding van overige keringen.	
• We organiseren een effectieve crisisorganisatie.	
• Het vergroten van bewustzijn en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, overheid en bedrijven bij wateroverlast en overstromingen.	
Programmadoel: Juiste hoeveelheid <i>Vechtstromen stelt zich ten doel om het overgrote deel van de tijd de beschikbare hoeveelheid water overeen te laten stemmen met de wensen van de gebruikers, mits doelmatig en met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van het beheergebied.</i>	
Inspanningen	
• In normale omstandigheden werken aan een doeltreffend en doelmatig waterbeheer gericht op optimaal functiegebruik.	
• In droge omstandigheden willen we watertekort zo lang mogelijk voorkomen.	
• In natte omstandigheden willen we wateroverlast zo veel mogelijk voorkomen.	
Programmadoel: Goede kwaliteit <i>Vechtstromen streeft naar een goede kwaliteit van water als voorwaarde voor een goede volksgezondheid en voor een goed functionerende landbouw, industrie en natuur.</i>	
Inspanningen	
• We zorgen voor een goede ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater.	
• We zorgen voor een chemische kwaliteit die de ecologie en het gebruik van oppervlaktewater niet belemmert.	
• Een goede specifiek benoemde kwaliteit voor een aantal categorieën wateren, waaronder grondwater, stedelijk water, zwemwater en waardevolle wateren.	

Hieronder volgt per programmadoel een toelichting op de realisatie.

Programmadoelen

Programmadoel: Veilige leefomgeving

Veilige leefomgeving

Vechtstromen stelt zich ten doel om te zorgen voor waterveiligheid, zodat inwoners veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

In 2015 troffen we hiervoor de volgende inspanningen:

- **Voorkomen van overstromingen door instandhouding en verbetering van onze regionale keringen en kunstwerken overeenkomstig het vereiste beschermingsniveau.**
Het overgrote deel van onze regionale keringen voldoet aan de vigerende normen. Begin 2016 voeren we de laatste maatregelen uit om de ca. 137 kilometer regionale waterkering op orde te hebben. Het project Hoofdwaterkering Vecht Ommen wordt in 2016 afgerond.
In 2015 vond er een toetsing plaats op de kunstwerken in deze regionale keringen. Hieruit blijkt dat er nog enkele kleinschalige aanpassingen nodig zijn. Deze worden op korte termijn opgepakt.

- **Voorkomen van wateroverlast vanuit het regionale systeem door middel van verbetering en instandhouding van overige keringen.**

Voor de overige waterkeringen bepalen de waterschappen zelf hoe veilig deze moeten zijn. De waterschappen die samenwerken in Rijn-Oost-verband hebben besloten om beleid te formuleren voor deze keringen. Dit betekent onder meer dat de 'overige keringen' worden ingedeeld in categorieën op basis van de gewenste hoogte en functie van de kering.

Het beleid geeft richting aan het beheer, onderhoud en de normering. Dit betekent dat Vechtstromen de 'overige keringen' in zijn werkgebied periodiek gaat controleren (schouwen). De schouwfrequentie is afhankelijk van het belang en varieert, afhankelijk van de betreffende categorie, tussen de een en zes jaar. Er kan aanleiding zijn, bijvoorbeeld na hoog water, om de schouw van een kering te vervroegen. Waterschap Vechtstromen heeft 249 kilometer aan 'overige keringen' in beheer.

- **We organiseren een effectieve crisisorganisatie.**

In 2015 het calamiteitenbestrijdingsplan wateroverlast en droogte opgesteld. Hierin staat beschreven hoe de crisisorganisatie te werk gaat bij wateroverlast en droogte. Daarnaast is een start gemaakt met het inrichten van een informatiecentrum water (ICW). Doel van het ICW is om elke dag een overzicht op te stellen en te delen van de actuele en voorspelde situatie in het watersysteem. Tenslotte zijn er diverse trainingen georganiseerd waarbij de nadruk lag op calamiteiten in het watersysteem.

- **Het vergroten van bewustzijn en de eigen verantwoordelijkheid van inwoners, overheid en bedrijven bij wateroverlast en overstromingen.**

Door de onvoorspelbaarheid van de natuur en het klimaat blijft er altijd een risico op onveilige situaties als het gaat om waterkwantiteit of -kwaliteit, ondanks alle inspanningen die Vechtstromen treft. Het is van belang dat belanghebbenden zich daarvan bewust zijn. Dat kan met digitaal en/of analogo informatie materiaal, publiekscampagnes, etc. Dit wordt opgepakt binnen de projecten en communicatie daarover.

Tabel 11: Realisatie indicatoren: Veilige leefomgeving

Indicator(en)	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP 2015
Aantal km's regionale waterkering dat voldoet aan de normen voor hoogte en kwaliteit	134,2 *)	134,2 *)	137,0 *)	136,4 *)	136,4 *)	137,0 *)	
Actualisatie van calamiteitenbestrijdingsplannen	100%	100%	100%	100%	100%	100%	
Investerings (incl. HWBP)	(in k€)	12.148	10.514	9.202	9.115		

*) Het totaal aantal kilometers regionale keringen is aangepast van 133,9 naar 137,0 als gevolg van een nauwkeuriger meting. Het totaal aantal kilometers regionale keringen dat in 2015 op orde gebracht moest worden, bleef onveranderd: 2,8 kilometer. Daarvan is in 2015 2,2 kilometer gerealiseerd.

Financiële toelichting op risicovolle projecten

Bij dit programmadoel zijn er geen investeringen aan de orde die majeur risicovol zijn.

Programmadoel: Juiste hoeveelheid

Juiste hoeveelheid

Vechtstromen stelt zich ten doel om het overgrote deel van de tijd de beschikbare hoeveelheid water overeen te laten stemmen met de wensen van de gebruikers, mits doelmatig en met inachtneming van de natuurlijke kenmerken van het beheergebied.

In 2015 troffen we hiervoor de volgende inspanningen:

- **In normale omstandigheden werken aan een doeltreffend en doelmatig waterbeheer gericht op optimaal functiegebruik.**

In 2015 zijn de verkenningen in het kader van Samen werkt Beter in de Provincie Overijssel afgerond. Daarbij is nagegaan hoe de N2000/PAS-opgave binnen 6 jaar kan worden gerealiseerd en welke integrale opgaven er spelen in de desbetreffende gebieden. Als waterschap hebben we drie verkenningen uitgevoerd (Regge, Dinkel en Vecht) en adviseerden we over de wateropgaven in de andere 12 verkenningen binnen ons beheergebied.

Eind 2015 is besloten akkoord te gaan met het trekkerschap van de planvormingsfase voor de deelgebieden Regge/Archemermaten en Vecht als onderdelen van N2000 gebied Vecht en Beneden Regge en het deelgebied Dinkeldal als onderdeel van N2000 gebied Dinkelland

Vanaf het voorjaar 2015 is Building with Nature (BwN) stevig op de kaart gezet, zowel intern als extern. Intern zijn er bijeenkomsten geweest met projectleiders en adviseurs die een rol kunnen spelen op het gebied van BwN. Met als resultaat dat er in lopende en nieuw op te zetten projecten veel aandacht is voor BwN. Een voorbeeld hiervan is het project Oude Bornschebeek waar dit concept nadrukkelijk wordt toegepast.

Een ander belangrijk speerpunt voor zowel watersysteem als waterketen is 'beheer op orde'. De opgaven voor watersysteem betreffen onder andere het herstel van stortebedden, het baggerprogramma, vervangingsinvesteringen en renovatie van stuwen en gemalen.

In 2015 zijn het Van Echtskanaal, het Ommerkanaal en vijvers in Haakbergen gebaggerd, zijn er enkele depots gesaneerd en is in het noordelijk gebied een aantal hoog geprioriteerde watergangen op leggerhoogte gebracht. Ook is hard gewerkt aan de voorbereiding van de bagger- en beschoeiingsagenda 2016 en 2017. Daarmee moet een betrouwbaar beeld worden gegeven van de realiteit van de waarden in het baggerplan, om vervolgens de hoog geprioriteerde bagger- en beschoeiingswerkzaamheden uit te laten voeren.

In het kader van vervangingsinvesteringen en renovaties is in 2015 een groot aantal stuwen en gemalen in het noordelijk gebied opgeleverd. In het zuidelijk gebied zijn nabij zeven stuwen de stortebedden vernieuwd. Daarbij is tevens een proef ingezet met het plaatsen van betonblokken in het stortebed om de kracht van de water werveling te breken en zo te voorkomen dat de vernieuwde bodembedekking weer beschadigd wordt. De komende jaren worden de effecten onderzocht.

Bij de BVR 2015 en Programmabegroting 2016 zijn middelen gereserveerd om inspecties uit te voeren in 2015 en 2016 van diverse kunstwerken. Met deze inspecties moet de technische staat en kwaliteit van de kunstwerken verdergaand inzichtelijk worden gemaakt. Aan de hand hiervan kunnen risico's, maatregelen en onderhoudskosten worden bepaald. In de tweede helft van 2015 is voor een groot cluster stuwen en gemalen de technische staat en kwaliteit in beeld gebracht. De meest urgente kunstwerken zullen op korte termijn worden aangepakt. Tevens zijn er inspecties van onderleiders, bruggen en beschoeiing uitgevoerd. Ook in de eerste helft van 2016 zullen nog diverse inspecties uitgevoerd moeten worden. De resultaten van de diverse inspecties zullen dienst doen bij de prioritering van maatregelen en

tevens worden verwerkt in ons OnderhoudsBeheerSysteem 2.0. In dit geautomatiseerde systeem worden al onze kunstwerken ingevoerd, zodat deze als basis voor risico gestuurd assetmanagement kan gaan functioneren.

- **In droge omstandigheden willen we watertekort zo lang mogelijk voorkomen.**

In 2015 is de bestuursovereenkomst en het werkprogramma ZON (Zoetwatervoorziening Oost Nederland) voor de periode 2016-2021 uitgewerkt en voorgelegd aan de besturen van de verschillende organisaties die hierin in Rijn-Oost participeren. Daarbij ging Vechtstromen akkoord met haar aandeel in de bestuursovereenkomst. Dat houdt in dat we in de periode 2016-2021 voor 15,4 miljoen euro aan zoetwatermaatregelen willen realiseren. Daarnaast is uitgesproken aan de slag te gaan met het instrument voorzieningenniveau (pilot in 2016/2017). Vanzelfsprekend wordt het werkprogramma jaarlijks gemonitord en geactualiseerd.

In 2015 is het Europese samenwerkingsproject DROP (mede gefinancierd vanuit Interreg) afgerond. Het project heeft een governancetool opgeleverd waarmee droogtemaatregelen kunnen worden ontwikkeld voor de lange termijn. Als onderdeel van DROP zijn in het project Water Collectief Twente (WCT) meerdere kleinschalige projecten uitgevoerd in Noordoost Twente waarbij met name getracht is water langer vast te houden in het gebied om zo droogte tegen te gaan. Momenteel worden de mogelijkheden voor een vervolg van WCT onderzocht.

- **In natte omstandigheden willen we wateroverlast zo veel mogelijk voorkomen.**

Vechtstromen werkt al geruime tijd aan de Klimaat Actieve Stad (KAS). KAS is een gedachtegoed dat een wezenlijke bijdrage wil leveren aan een leefbare stad waarin goed met water en klimaat wordt omgegaan. In 2015 is hiervoor een projectvoorstel opgesteld die zal worden ingediend bij Interreg. Medio 2016 wordt hierover een besluit verwacht.

Het project 'uniformering normering regionale wateroverlast Rijn-Oost' is afgerond. In juni vond de afsluitende bestuurlijke bijeenkomst plaats. De resultaten die projectgroep heeft gerapporteerd zijn onlangs bestuurlijk besproken. In 2015 is gestart met een nieuwe, geüniformeerde normenkaart voor Vechtstromen op, op basis van de in Rijn-Oost geformuleerde uitgangspunten.

In 2015 gaven we invulling aan het db besluit van oktober 2014 omtrent de herijking van de wateropgave in ons noordelijk beheergebied. Na diverse ambtelijke en bestuurlijke bijeenkomsten met gemeenten en provincies en maatschappelijke en belangengroeperingen in oktober 2015 stelden de LBW-partners een evaluatierapport van het LBW vast.

Tabel 12: Realisatie indicatoren: Juiste hoeveelheid

Indicator(en)	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP2015
(Geactualiseerde) stedelijke waterplannen	14	19	19	19	19	19	😊
N2000-gebieden met uitgevoerde GGOR-maatregelen	0	0	0	0	0 *)	19	😞
Oppervlak van het beheergebied waarvoor GGOR is vastgesteld	100%	100%	100%	100%	100%	100%	😊
Oppervlak van het beheergebied waarvoor GGOR is uitgevoerd	86%	86%	86%	86%	86%	60%	😊
Gebied dat voldoet aan normering wateroverlast	98%	98%	99%	99%	99%	100%	😊
Gewenste waterberging gerealiseerd (Miljoen m3)	20,6	20,6	21,4	21,4	20,6 **)	21,3	😐
TOP-gebieden waar maatregelen zijn uitgevoerd	0	1	1	1	1*	15	😞
Investeringen (in k€)		6.997	10.632	10.672	7.802		

- *) In de beide waterbeheerplannen 2010-2015 was opgenomen dat eind 2015 alle maatregelen in N2000 gebieden uitgevoerd zouden zijn. Doordat nog niet alle beheerplannen waren vastgesteld door de provincie is dit niet gelukt. De komende jaren wordt gewerkt aan uitvoering van de maatregelen.
- **) Door het stopzetten van het project Weijerswold in het kader van de herijking wateropgave Noord wordt een deel van de geplande waterberging niet gerealiseerd.

Financiële toelichting op risicovolle projecten

Op het gebied van baggeren en renovatie van kunstwerken (stuwen en gemalen) is wat vertraging opgetreden waardoor een deel van de investeringen is doorgeschoven naar 2016.

Programmadoel: Goede kwaliteit

Goede kwaliteit

Vechtstromen streeft naar een goede kwaliteit van water als voorwaarde voor een goede volksgezondheid en voor een goed functionerende landbouw, industrie en natuur.

In 2015 troffen we hiervoor de volgende inspanningen:

- **We zorgen voor een goede ecologische kwaliteit van het oppervlaktewater.**

De toestand van de waterlichamen 2014 is succesvol getoetst en gerapporteerd in het Waterkwaliteitsportaal. Omdat de monitoring heeft plaatsgevonden kort na de uitvoering van de inrichtingsprojecten is de ecologische toestand van de heringerichte waterlichamen nog niet meetbaar verbeterd. Hiervoor is een langere periode van monitoring nodig

- **We zorgen voor een chemische kwaliteit die de ecologie en het gebruik van oppervlaktewater niet belemmert.**

Ook voor de chemische kwaliteit is een langere periode van monitoring nodig om meetbare verbeteringen te kunnen constateren. De planvorming en realisatie van inrichtingsprojecten ten behoeve van de KRW gaat onverminderd door. Gerealiseerde projecten zijn onder andere de Bolscherbeek en de Slagenbeek (waterlichaam Oude Bornschebeek).

Eind 2015 is met de gemeente Enschede een akkoord gesloten om de waterzuivering in Glanerbrug te ontlasten door een deel van het afvalwater dat nu nog naar Glanerbrug gaat, af te voeren naar de waterzuivering in Enschede. Het waterschap past op haar beurt de waterzuivering in Glanerbrug aan en zal een deel van de Glanerbeek – waarin het gezuiverde afvalwater wordt teruggebracht - natuurlijker inrichten. Hiermee voldoet de beek straks aan de eisen die worden gesteld vanuit de Kaderrichtlijn Water, dat inzet op duurzaam, schoon oppervlaktewater en op de bescherming van onze toekomstige drinkwatervoorziening.

- **Een goede specifiek benoemde kwaliteit voor een aantal categorieën wateren, waaronder grondwater, stedelijk water, zwemwater en waardevolle wateren.**

Samen met onze partners (Provincie, gemeenten, drinkwaterbedrijven, enz.) gaan we de komende periode in gesprek om te komen tot een gezamenlijk beleid als het gaat om waterkwaliteit van bijvoorbeeld grondwater, stedelijk water en zwemwater.

Tabel 13: Realisatie indicatoren: Goede kwaliteit

Indicator(en)	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP 2015
Uitvoeren KRW-maatregelen:							
• lengte natuurvriendelijke oevers (km.)	195	195	214	210	202*	141	😊
• vispasseerbaarheid stuwen e.d.	69	75	85	86	86	70	😊
Investerings (in k€)		12.137	8.677	6.648	6.866		

*Op basis van nieuwe berekeningen blijkt er 202 kilometer oever conform de KRW te zijn ingericht per 31-12-2015. In 2015 is er dus ruim 7 kilometer bijgekomen ten opzichte van 2014.

Financiële toelichting op risicovolle projecten

Van het bestuurlijk krediet van M€ 54,3 (bruto kosten zonder subsidie) voor het project de Doorbraak is tot en met 2015 M€ 49,9 besteed. Voor de planperiode 2016-2019 is nog M€ 2,8 geraamd, waardoor het totaal uitkomt op M€ 52,7. Dit past binnen het bestuurlijk beschikbaar gestelde krediet.

2.1.3 Wat heeft het gekost?

Investeringsbudgetten

Voor programma 1 zijn de netto-investeringen uitgekomen op M€ 23,8. In de BVR 2015 was nog rekening gehouden met een marge voor het geval projecten door onvoorziene omstandigheden later of niet worden uitgevoerd (aangeduid met: afbreukrisico's). In werkelijkheid waren deze afbreukrisico's redelijk goed ingeschat zodat uiteindelijk 90% van het oorspronkelijke geraamde niveau B 2015 is gerealiseerd, dit is 104% t.o.v. de laatste bijstelling BVR 2015. Zie onderstaande tabel, waarin tevens de vijf grootste investeringen in 2015 (incl. subsidies) zijn opgenomen (van groot naar kleiner).

In de begroting 2016 is met het voorstel aanwending rentemeevaller extra investeringsruimte gecreëerd door de bouwrente niet meer toe te rekenen aan de investeringen. Deze wijziging is in de BVR 2015 ook met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 ingevoerd. De investeringen binnen programma 1 worden hiermee in 2015 voor een bedrag van M€ 1,6 ontlast. De aanwending hiervan wordt integraal afgewogen in de volgende MJV 2017-2020.

Tabel 14: Realisatie Investeringsbudgetten 2015

(bedragen in k€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie% tov B 2015
Bijdrage HWBP	8.030	7.809	7.798	
De Doorbraak	3.900	2.375	2.254	
De Doorbraak (subsidie)	-900	-563	-530	
Bolscherbeek	1.100	1.592	1.629	
Bolscherbeek (subsidie)	0	-369	-385	
Water Collectief Twente	721	964	1.006	
Water Collectief Twente (subsidie)	-600	-772	-1.071	
Vechtoevers Ommen	2.550	933	969	
Vechtoevers Ommen (subsidie)	-630	-546	0	
Overige investeringen	17.111	16.670	12.113	
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	31.282	28.093	23.783	
Afbreukrisico's (12,7%)	-3.972	-3.568	0	
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	27.309	24.525	23.783	
Mutatie bouwrente	-932	-1.571		
Netto-totaal (excl. bouwrente)	26.377	22.954	23.783	90%

Exploitatiebudgetten

Binnen programma 1 is in 2014 een besparing fusie gerealiseerd van M€ 2. Bovenop deze besparing is in de begroting 2015 een aanvullende besparingsopgave (fusie en bestuursakkoord) ingeboekt van M€ 1,5. Hiervan is in 2015 M€ 1,35 (90%) gerealiseerd.

Tabel 15: Realisatie Besparingen 2015

(bedragen in M€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie%
• Besparingen goederen en diensten van derden	0,3	0,15	0,15	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,6	0,6	0,6	
Subtotaal besparingen fusie 2015	0,9	0,75	0,75	83%
• Besparingen overige exploitatiekosten (onttrekking aan: bestemmingsreserve dividenduitkering Nieuwater)	0,1	0,1	0,1	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,5	0,5	0,5	
Subtotaal besparingen bestuursakkoord 2015	0,6	0,6	0,6	100%
Totaal besparingen 2015	1,5	1,35	1,35	90%

Binnen het geheel van de netto-lasten is uiteindelijk k€ 3.370 niet besteed binnen programma 1. Dit betekent dat 82% van het totale exploitatiebudget (93% gecorrigeerd voor overlopende verplichtingen) is gerealiseerd, waarbij de doelen nagenoeg gehaald zijn. De onderbesteding wordt veroorzaakt door: overschot personeelslasten, een voordeel kapitaallasten en een voordeel in de laboratoriumkosten.

Vanwege een langere aanbestedingsprocedure dan was voorzien, is in 2015 een bedrag van k€ 950 niet besteed aan werkzaamheden groot onderhoud legger. In 2016 zal dit alsnog tot besteding leiden. Daarnaast is k€ 188 van het innovatiebudget niet besteed. Dit deel van het rekeningresultaat van k€ 1.138 wordt toegevoegd aan de reserves innovatiefonds en overlopende verplichtingen. Tot slot is k€ 500 van het overschot structureel van aard door lagere energieprijzen en lagere kosten maaionderhoud.

Tabel 16: Realisatie Netto-lasten 2015

Kostensoorten (bedragen in k€)	B 2015	2 ^e begr. wiz. 2015	Realisatie JV 2015	verschil
Overige kosten/baten	47.343	46.471	43.371	3.100
Onvoorzien	270	270	0	270
Mutaties reserves binnen programma	-581	-555	-555	0
Netto-lasten	47.032	46.186	42.816	3.370

2.2 Waterketen

2.2.1 Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijk effect	Een leefbare (water)omgeving voor mens, dier en plant
Strategisch doel	'Samen met onze partners in de waterkringloop verrichten wij op duurzame wijze de publieke zuiveringstaak'

Samen met de gemeenten in ons gebied zorgen we voor opvang en transport van afvalwater en de zuivering daarvan ter bescherming van de volksgezondheid. Het afvalwater wordt zodanig gezuiverd dat we zorgen voor een leefbare omgeving voor mens, dier en plant. Uit het afvalwater wordt energie en grondstoffen gewonnen, wat bijdraagt aan een circulaire economie. Dit alles gebeurt kosteneffectief en zo duurzaam mogelijk. Kostenstijgingen kunnen nog beperkt worden door nog meer samen te werken met de ketenpartners.

2.2.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

Vechtstromen kent verschillende actieve partnerschappen. Zo zijn met alle gemeenten in het beheergebied individuele of collectieve afspraken gemaakt over de waterketen. Het water, dat conform die afspraken wordt aangeboden bij gemalen of zuiveringen, nemen we in, en zuiveren we met goed werkende efficiënte installaties. Op een aantal rwzi's wordt duurzame energie geproduceerd in de vorm van biogas en zonne-energie hetgeen bijdraagt aan een circulaire economie.

Tabel 17: Realisatie programmadoelen

Samen met partners een klimaatbestendige afvalwaterketen en een zo duurzaam mogelijke, veilige afvalwaterzuivering realiseren.	Doelstelling 2015 gerealiseerd
Inspanningen	
• Een effectieve en efficiënte (afval)waterketen door partnerschappen met gemeenten en andere partijen.	
• Een effectieve en efficiënte behandeling van afvalwater met veilige installaties voor een bijdrage aan een goede volksgezondheid en een schoon watersysteem.	
• Het leveren van een bijdrage aan een circulaire economie door samen met bedrijven en andere partners energie en grondstoffen uit afvalwater voor (her-)gebruik beschikbaar te maken.	

Hieronder volgt per inspanning een toelichting op de realisatie.

1. Een effectieve en efficiënte (afval)waterketen door partnerschappen met gemeenten en andere partijen.

Samenwerken zit in het DNA van Vechtstromen. Omdat de voorgangers samenwerken al op hun eigen wijze hadden omarmd kon Vechtstromen daarmee snel verder. De beleidslijn in het nationale Bestuursakkoord water (BAW) op het vlak van samenwerken voelt mede daarom heel natuurlijk. In 2015 zijn vanuit een collectieve basis concrete afspraken gemaakt met Almelo, Emmen, Twenterand, Tubbergen en Lossler. Daarbij is onze eigen voortgang ondergeschikt aan de samenwerking, zodat we gezamenlijke maatschappelijke doelen kunnen realiseren. Daardoor blijft de realisatie bij Almelo Vissedijk en Vriezenveen in 2015 achter met M€ 0,3 en M€ 0,4. Deze vertragingen hebben geen meetbaar effect op de doelen.

In 2015 zijn dertien projecten binnen Waterkracht uitgevoerd. Dit waren projecten van operationeel tot strategisch niveau.

Met marktpartijen en onderwijs wordt op vele fronten samengewerkt. Zo is in 2015 het besluit tot realisatie van het experimenteellocatie Glanerbrug genomen en wordt in Ootmarsum gezocht naar het optimaliseren van de membranen.

Tabel 18: Realisatie indicatoren: effectieve en efficiënte (afval)waterketen

Indicator(en)	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP 2015
Gemeenten waarmee het waterschap een afvalwaterakkoord heeft gesloten	18	19	19	19	19	18	
Investerings samenwerking in de (afval)waterketen (in k€)		45	100	66	159		

Financiële toelichting op risicovolle projecten

In de loop van 2015 is gekozen om de realisatie van de experimenteelocatie Glanerbrug financieel los te koppelen van de werkzaamheden aan de RWZI. Verder worden binnen dit thema geen omvangrijke investeringen gedaan.

2. Een effectieve en efficiënte behandeling van afvalwater met veilige installaties voor een bijdrage aan een goede volksgezondheid en een schoon watersysteem

De publieke zuiveringstaak is de basis voor het bedrijven van RWZI's. Dat is ook in 2015 doelmatig en efficiënt gedaan. De rendementen liggen iets boven het minimaal vereiste niveau. Een veilige marge is nodig omdat het om een biologisch proces gaat dat makkelijk kan worden verstoord.

De installaties van Almelo-Sumpel en Glanerbrug (-0,2 M€) zijn in 2015 onderhanden genomen om het zuiveringsproces effectiever en efficiënter te maken. De afronding vindt plaats in 2016. Met de aanpak van de RWZI's Schoonoord (-1,1 M€) en Sleen (-1,6 M€) konden we in 2015 slechts een beperkte start maken. De renovatie van Sleen startte later door een langere voorbereidingstijd. Door deze vertraging is ook de aanleg van de persleiding Schoonoord-Sleen in tijd opgeschoven.

Daarnaast was er middels vervangingsinvesteringen aandacht voor het op orde houden van onze assets van zowel RWZI's en rioolgemaal. Dat doen we risico gestuurd. We werken aan de invulling van een nieuw onderhoud-beheersysteem OBS 2.0, dat ons de komende jaren meer geautomatiseerd gaat helpen.

Biogasveiligheid

Voor de toestand van de verschillende biogasinstallaties van Vechtstromen is een herstel- en verbeterprogramma opgesteld. Kern daarvan was de vernieuwing van Emmen. Deze is zo ver gereed dat de installatie in het najaar van 2015 weer kon worden opgestart. Door technische problemen in de opstartfase treedt enige vertraging op. Naar verwachting zijn de problemen medio 2016 opgelost. Voor Hengelo en Enschede zijn voorbereidingen getroffen, waarbij een aantal maatregelen in 2016 kunnen worden uitgevoerd in afstemming met andere werkzaamheden op deze zuiveringen. De biogasinstallatie in Goor is op grond van een nieuwe slibstrategie tijdelijk buitengebruik gesteld in afwachting van een nader te onderzoeken toekomstvisie. Met een taskforce, opleidingen en aangescherpte werkafspraken is het veiligheidsbesef aangescherpt. Hierover is het bestuur in 2015 regelmatig gerapporteerd.

Tabel 19: Realisatie indicatoren: effectieve en efficiënte behandeling van afvalwater

Indicator(en)	Wettelijke verplichting	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP 2015
Gemiddelde fosfaat-verwijdering rwzi's	75%	85%	81%	78%	81%	84%	78%	😊
Gemiddelde stikstof-verwijdering rwzi's	75%	86%	85%	81%	85%	84%	81%	😊
Vergunningen die actueel (<4 tot 10 jaar) en voldoen aan de Europese richtlijn (IPPC-proof)	100%	100%	100%	100%	100%	100%	90% *)	😊
Investeringen effectieve en efficiënte behandeling van afvalwater (in k€)			7.826	21.398	18.386	14.290		

*) Als geaccordeerde norm is in de voormalige waterbeheerplannen 2010-2015 opgenomen (en door de provincies geaccepteerd) dat het voldoende is dat 90% van de vergunningen actueel zijn. Enkele jaren geleden is het regime rondom vergunningen gewijzigd waardoor de genoemde indicator zijn betekenis heeft verloren. De afspraken over interbestuurlijk toezicht gelden voor de duur van een waterbeheerplan zodat (slechts administratief) nog steeds over deze parameter moet worden gerapporteerd.

Financiële toelichting op risicovolle projecten

De vertraging in de projecten (vooral Schoonoord en Sleen) is een gewogen besluit vanuit onze doelstelling: *Een effectieve en efficiënte behandeling van het afvalwater met veilige installaties*. De vertraagde investeringen zullen alsnog in 2016 worden gerealiseerd. De realisatie van biogasmaatregelen blijft door afstemming met andere werkzaamheden in Hengelo en Enschede met -M€ 0,6 achter.

3. Het leveren van een bijdrage aan een circulaire economie door samen met bedrijven en andere partners energie en grondstoffen uit afvalwater voor (her-)gebruik beschikbaar te maken.

Ons beleid voor duurzaamheid is geïnspireerd op het Klimaatakkoord Rijk-Unie en op de routekaart afvalwaterketen 2030 van de Unie en VNG. De belangrijkste maatregel in 2015 is de bouw van de energiefabriek. De bouw ligt grotendeels op schema zodat in 2016 kan worden gestart met testen. Ook de renovatie van de biogasinstallatie in Emmen draagt bij aan onze opgave om voldoende eigen energie op te wekken. Omdat met de geprogrammeerde maatregelen nog niet wordt voldaan aan 40% eigen energieopwekking moet vol worden ingezet op energiebesparing en opwekking van duurzame energie in de vorm van wind en zon. Ook innovatieve toepassingen kunnen hierbij helpen zodat ook in 2015 is ingezet op samenwerkingen met verschillende partijen op dit gebied.

Voor het winnen van grondstoffen uit het afvalwater zetten we vooral in op terugwinning van fosfaat uit de verbrandingsassen van SNB. Incidenteel onderzoeken we of lokale terugwinning van andere grondstoffen efficiënt kan worden vormgegeven.

Tabel 20: Realisatie indicatoren: leveren van een bijdrage aan een circulaire economie

Indicator(en)	Beginstand 1-1-2014	Beginstand 1-1-2015	Norm MJV 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Norm WBP 2015	Status tov WBP 2015
Afgekoppeld verhard oppervlak van gemengde rioelstelsels	597 ha	652 ha	Ntb	Niet bepaald	694 ha	690 ha (13%)	😊
Investeringen bijdrage aan circulaire economie (in k€)		2.601	9.095	7.370	6.781		

Financiële toelichting op risicovolle projecten

De bouw van de energiefabriek ligt grotendeels op schema. De afrekening is contractueel scherp vormgegeven waardoor eind 2015 een grote factuur nog niet kon worden gefactureerd en de realisatie met M€ 2,0 is achtergebleven. Van het bestuurlijk gecommuniceerde krediet van M€ 24 (M€ 13,6 gevoteerd) voor de energiefabriek Hengelo is t/m 2015 M€ 8,1 besteed.

2.2.3 Wat heeft het gekost?

Investeringsbudgetten

Voor programma 2 zijn de netto-investeringen uitgekomen op M€ 21,2. In de BVR 2015 was nog rekening gehouden met een marge voor het geval projecten door onvoorziene omstandigheden later of niet worden uitgevoerd (aangeduid met: afbreukrisico's). In werkelijkheid deden deze afbreukrisico's zich voor zodat uiteindelijk 101% van het oorspronkelijke geraamde niveau B 2015 is gerealiseerd. Dit is eveneens 101% t.o.v. de laatste bijstelling BVR 2015. Zie onderstaande tabel, waarin tevens de vijf grootste investeringen in 2015 zijn opgenomen (van groot naar kleiner).

In de begroting 2016 is met het voorstel aanwending rentemeevaller extra investeringsruimte gecreëerd door de bouwrente niet meer toe te rekenen aan de investeringen. Deze wijziging is in de BVR 2015 ook met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 ingevoerd. De investeringen binnen programma 2 worden hiermee in 2015 voor een bedrag van M€ 0,6 ontlast. De aanwending hiervan wordt integraal afgewogen in de volgende MJV 2017-2020.

Tabel 21: Realisatie investeringsbudgetten 2015

(bedragen in k€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie% tov B 2015
Energiefabriek	8.095	6.849	6.516	
Biogas Emmen	0	6.465	5.845	
RWZI Glanerbrug	2.305	2.294	2.245	
Vervangingsinvesteringen	1.750	1.749	1.807	
Persleiding Schoonoord – Sleen	2.800	1.478	1.058	
Overige investeringen	10.947	6.987	3.759	
Netto-totaal (excl. afbreukrisico's)	25.897	25.822	21.230	
Afbreukrisico's (16,3%)	-4.194	-4.204	0	
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	21.703	21.618	21.230	
Mutatie bouwrente	-653	-621		
Netto-totaal (excl. bouwrente)	21.050	20.997	21.230	101%

Exploitatiebudgetten

Binnen programma 2 is in 2015 een besparing fusie gerealiseerd van M€ 1,6. Deze besparing is opgebouwd uit de besparingen door de fusie en een aanvullende besparingsopgave vanuit het bestuursakkoord.

Tabel 22: Realisatie besparingen 2015

(bedragen in M€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie%
• Besparingen goederen en diensten van derden	0,5	0,5	0,5	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,5	0,5	0,5	
Subtotaal besparingen fusie 2015	1,0	1,0	1,0	100%
• Besparingen overige exploitatiekosten (onttrekking aan: best.res. dividenduitkering Nieuwater en vervallen toevoeging brede heroverweging zuiveren)	0,5	0,5	0,5	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,1	0,1	0,1	
Subtotaal besparingen bestuursakkoord 2015	0,6	0,6	0,6	100%
Totaal besparingen 2015	1,6	1,6	1,6	100%

Binnen het geheel van de netto-lasten is uiteindelijk k€ 2.121 niet besteed binnen programma 2. Dit betekent dat 95% van het totale exploitatiebudget is gerealiseerd. De belangrijkste afwijkingen zijn ontstaan vanuit de energiekosten, de kosten slibverwerking, lagere kapitaallasten en voordelen toerekening personeels- en laboratoriumkosten.

Een deel van het overschot dat is ontstaan uit de energie- en slibverwerkingskosten (k€ 400) heeft een structureel karakter. Dit komt bovenop de k€ 600 die structureel bij de BVR 2015 is vrijgevallen.

Tabel 23: Realisatie netto-lasten 2015

Kostensoorten (bedragen in k€)	B 2015	2 ^e begr. wiz. 2015	Realisatie JV 2015	verschil
Overige kosten/overige baten	41.171	40.870	39.032	1.838
Onvoorzien	283	283	0	283
Mutaties reserves binnen programma	213	-525	-525	0
Netto-lasten	41.667	40.628	38.507	2.121

2.3 Besturen en Organiseren

In dit Jaarverslag 2015 wordt de realisatie van de programmadoelen afgemeten tegen de programma-doelen 2015 uit de MJV 2016-2019, waarin een aangepaste opzet van programmadoelen is verwerkt.

2.3.1 Wat hebben we bereikt?

Maatschappelijk effect	Een leefbare (water)omgeving voor mens, dier en plant
Strategisch doel	We zijn een duurzame, innovatieve en lerende organisatie. We bepalen en realiseren samen met partners en belanghebbenden onze ambities, waarbij maatschappelijk belang en goed werkgeverschap centraal staan.

Om het strategisch doel dichterbij te brengen, zijn in de MJV 2017-2020 de volgende ontwikkelsporen geïntroduceerd:

- Partnerschap
- Duurzaamheid en innovatie
- Maatschappelijk belang centraal
- Bestuurlijke ontwikkeling
- Slim organiseren
- Bewegen, verjongen en inspireren
- Verbindend leiderschap
- Cultuurontwikkeling

De realisatie in 2015 vanuit deze ontwikkelsporen wordt toegelicht in paragraaf 2.3.2.

2.3.2 Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2014 lag de focus van het programma Besturen & Organiseren op de opstart van het nieuwe bestuur en de doorontwikkeling van de nieuwe organisatie van Vechtstromen. Het was een jaar van harmonisatie en koersbepaling. Na de effectuering van de nieuwe organisatiestructuur lag de focus in 2015 vooral op het bereiken van concrete resultaten. Hiervoor waren de acht ontwikkelsporen, zoals uitgewerkt in de vorige meerjarenverkenning 2016-2019, leidend.

In dit Jaarverslag 2015 is te lezen dat bijna alle geplande maatregelen in 2015 zijn gerealiseerd. Dit blijkt ook uit onderstaande smileys. In 2016 zal de focus liggen op de thema's partnerschap en wendbare organisatie (duurzaam personeelsbestand). Hierna volgt per ontwikkelspoor een toelichting.

Tabel 24: Realisatie programmadoelen

Ontwikkelsporen	Doelstelling 2015 gerealiseerd
Ontwikkelspoor: Partnerschap	
• Vechtstromen is 'samenwerkingsvaardig' (competenties)	😊
• Partnerschap zit in het DNA van Vechtstromen (houding en gedrag)	😞
Ontwikkelspoor: Duurzaamheid en innovatie	
• Vechtstromen is een innovatieve organisatie	😊
• Vechtstromen is een duurzame organisatie	😊
Ontwikkelspoor: Maatschappelijk belang centraal	
• Vechtstromen is een transparante organisatie	😞
• Vechtstromen is een klantgerichte organisatie	😞
Ontwikkelspoor: Bestuurlijke ontwikkeling	
• De rolinvulling van algemeen en dagelijks bestuur sluit aan op de complexe multischalige omgeving.	😊
Ontwikkelspoor: Slim organiseren	
• Vechtstromen heeft de beheerprocessen goed op orde	😞
• Vechtstromen is in staat om de bestuurlijke doelen te verwezenlijken	😊
• Vechtstromen is bedrijfsmatig ingericht	😊
• Vechtstromen werkt langs de principes van een lerende organisatie	😊
Ontwikkelspoor: Bewegen, verjongen en inspireren	
• Vechtstromen is een goede werkgever	😊
• Vechtstromen heeft een toekomstbestendig personeelsbestand	😞
Ontwikkelspoor: Verbindend leiderschap	
• vergroting van synergie van het management als groep	😊
• de ontwikkeling van het management als leiders	😊
• de ontwikkeling van medewerkers als professionals	😊
• de verwezenlijking van de visie van Vechtstromen en haar kernwaarden (PRIO)	😊
• en daarmee de ontwikkeling van Vechtstromen als geheel	😊
Ontwikkelspoor: Cultuurontwikkeling	
• Wij stimuleren gewenst gedrag	😊
• Samen met medewerkers kleuren we dit gedrag in en maken hen bewust van de mogelijkheden om het gewenste gedrag toe te passen	😊
• Leiderschap: voorbeeldgedrag, sturen, corrigeren (via ontwikkelspoor Verbindend leiderschap)	😊
• Wij borgen de PRIO waarden door ze te verankeren in de andere sporen	😊

Partnerschap

- Als kickoff voor dit ontwikkelspoor vond een inspiratiebijeenkomst plaats voor bestuurders en medewerkers. Dit droeg bij aan bewustwording van het thema in de organisatie.
- De aanpak voor stakeholdermanagement is vastgesteld. Als uitvloeisel hiervan is voor de belangrijkste partners een stakeholderteam ingesteld en een stakeholderplan gemaakt.
- Om partnerschap verder uit te bouwen, wordt in 2016 gewerkt aan een breed plan van aanpak. Dit bevat verbetermaatregelen gericht op houding van bestuurders en ambtenaren, integraal werken tussen strategisch-tactisch-uitvoerend niveau en het verkennen van nieuwe vormen van partnerschap.

Duurzaamheid en innovatie

- Om de innovatievisie uit 2014 toepasbaar te maken, is deze in 2015 vertaald naar een innovatiestrategie en innovatieagenda met concrete maatregelen. De eerste initiatieven zijn in gang gezet en worden bekostigd uit de reserve innovatiefonds (die eind 2014 beschikbaar is gesteld door het algemeen bestuur).
- In 2015 is de duurzaamheidsvisie bestuurlijk vastgesteld. Deze wordt in 2016 uitgewerkt in een duurzaamheidsagenda voor de komende jaren.

Maatschappelijk belang centraal

- Een eerste versie van de nieuwe communicatievisie is in 2015 besproken met het algemeen bestuur. Hierin is input meegewogen uit een onderzoek onder diverse stakeholders. Na een onderzoek onder inwoners van het waterschapsgebied ronden we de communicatievisie in 2016 af. In nauwe samenhang hiermee wordt te zijner tijd ook het thema participatie bij Vechtstromen gezien.
- Dit najaar zijn beleid, gedragscode en regelingen voor integriteit vastgesteld, zowel bestuurlijk als ambtelijk. In 2015 vonden voor het dagelijks bestuur en het ambtelijk bestuur themabijeenkomsten plaats. Ook ambtelijk is aandacht besteed aan integriteitsaspecten in het dagelijks werk (bewustwording), een traject dat door loopt in 2016.
- Het dagelijks bestuur heeft servicenormen voor externe dienstverlening zodanig vastgesteld, dat deze overeenkomen met de bestaande praktijk van Vechtstromen. In 2016 worden deze verder geoptimaliseerd, als onderdeel van een op te stellen strategie voor dienstverlening.
- Vechtstromen heeft zich, op verzoek van het AB, aangesloten op het platform www.openspending.nl.

Bestuurlijke ontwikkeling

- In maart wisselden algemeen en dagelijks bestuur van gedachten over de kansen en uitdagingen in het besturen op hoofdlijnen. Dit onder begeleiding van prof.dr. Marcel Boogers.
- Op basis van het rapport van de AB klankbordgroep eind 2014 is een aantal maatregelen (zo goed als) doorgevoerd om de informatie-uitwisseling tussen algemeen en dagelijks bestuur te verbeteren. Dit leidde tot significante verbetering van (de ondersteuning van) het bestuurlijk proces, zo concludeerde ook dezelfde klankbordgroep eind 2015.
- Het DB heeft wekelijks een collectief programma met betrekking tot strategische thema's, projecten en/of partnerschap, om het collegiaal besturen te bevorderen. Denk hierbij aan veldexcursies, themabijeenkomsten en ontmoetingen met partners/stakeholders. Ook met het AB worden met enige regelmaat veldexcursies georganiseerd, die betrekking hebben op relevante thema's en projecten.
- Een groot aantal adviseurs volgde een training voor het schrijven van voorstellen, ter verbetering van de kwaliteit van besluitvorming (en het besturen op hoofdlijnen).

Slim organiseren

- Voor onder andere ICT, financiën, HR, arbo en gebouwenbeheer zijn het afgelopen jaar grote stappen gezet om de beheerprocessen op orde te krijgen na de complexe integratie van beide rechtsvoorgangers. Voor de verdere optimalisatie van processen in de organisatie voeren we procesmatig werken in. De verkennende fase voor deze invoering kost meer tijd dan voorzien. Het vraagstuk is complex, mede door de verschillende perspectieven vanuit beide rechtsvoorgangers. Begin 2016 wordt de verkennende fase afgerond. Daarna kunnen de eerste concrete stappen worden gezet in de daadwerkelijke invoering. Ondertussen zijn al wel procesverbeteringstrajecten uitgevoerd, zoals bij de vergunnings- en handavingsprocessen en het besluitvormingsproces (stukkenstroom). Die ervaringen zijn input voor de verdere invoering.
- Voor de doorontwikkeling van de (bestuurlijke) P&C-cyclus zijn medio 2015 wensen en verbeterideeën opgehaald bij een klankbordgroep van AB-leden. De eerste verbeteringen worden begin 2016 zichtbaar in het jaarverslag 2015 en de meerjarenverkenning 2017-2020.
- Voor de implementatie van de landelijke visie Samenwerking crisisbeheersing 2020 zijn de eerste stappen gezet. Onder andere is gewerkt aan bestrijdings- en continuïteitsplannen, risicoprofielen, netcentrisch werken en aan opleidingen/trainingen voor de calamiteitenorganisatie.

- De verkenning naar assetmanagement als middel voor bedrijfsmatiger werken en betere risico-beheersing is in het vierde kwartaal afgerond. De invoering vindt plaats vanaf 2016.
- Informatiemanagement wordt verder geprofessionaliseerd door sturing op informatievoorziening te vergroten, het gegevensbeheer te organiseren en duidelijke afspraken te maken over rollen rond de informatievoorzieningen. Dit is in 2016 grotendeels afgerond.
- We moeten als organisatie wendbaar blijven om te kunnen blijven aansluiten op de veranderende omgeving. Daarom is in het najaar een aantal scenario's verkend voor het zelf uitvoeren, samen met partners oppakken of uitbesteden van delen van het werk. In 2016 wordt dit verder uitgewerkt
- We voeren regelmatig evaluaties/benchmarks uit om te leren van verbeterkansen. In 2015 voerden we onder andere een onderzoek uit naar het best passende directiemodel.

Bewegen, verjongen en inspireren

- Bij de MJV 2017-2020 werd nog voorzien om in 2015 een separate HR-strategie op te stellen. Naar aanleiding van visievorming op de wendbaarheid van de organisatie wordt in 2016 een HR-aanpak uitgewerkt die zich vooral op dat thema richt.
- We werken continu samen in allerlei verbanden om goede instroom en mobiliteit van medewerkers te faciliteren. Goede voorbeelden hiervan zijn Waterkracht en het platform Twentse Kracht (Twentsekracht.com) met opleidingen, vacatures en tijdelijke klussen op regionale schaal. Daarnaast wordt geparticipeerd in het noordelijke netwerk Noorderlink.
- Voor veel voorkomende opleidingsthema's onder medewerkers maken we gebruik van de diverse samenwerkingsverbanden. Waar mogelijk worden opleidingen aangepast aan de organisatie en inhouse gegeven. Voor nieuwe medewerkers is een introductiecursus opgezet.
- In juni heeft de regionale Week van de mobiliteit plaatsgevonden, waarin een aantal collega's een dag hebben meegedraaid bij een andere organisatie in Twente en de Achterhoek.
- We stimuleren verjonging door continu in te zetten op stages en leer-/werkovereenkomsten (vooral in het primaire proces). Ook start in het voorjaar van 2016 de eerste lichte Waterkracht-trainees.
- We willen toewerken naar een meer wendbare organisatie, waarin talenten en competenties van medewerkers het best tot hun recht komen. Dit biedt Vechtstromen de kans om toe te groeien naar een duurzame opbouw van het personeelsbestand, met verjonging, diversiteit en vitaliteit als belangrijke ontwikkelpunten. Deze ontwikkeling vraagt de komende jaren extra aandacht.

Verbindend leiderschap

- In september startte een leiderschapsontwikkelingsprogramma, dat zich richt op versterking van de onderlinge synergie tussen het managementteam en de teamleiders.
- In het najaar is een aantal trainingen voor teamleiders aangeboden om deze te versterken in hun operationele managementvaardigheden (ontwikkeling, beoordeling en verzuim).
- Daarnaast worden regelmatig collectieve managementbijeenkomsten georganiseerd met betrekking tot actuele thema's als mobiliteit van medewerkers, informatiemanagement en partnerschap.
- De doorontwikkeling van het directiemodel vraagt om versnelling op de ontwikkeling van het management team, als collectief en als individuele managers. Een specifiek leiderschapstraject hiervoor start in 2016.
- De effecten van dit ontwikkelspoor worden de komende jaren gemeten in tevredenheidsonderzoeken onder de medewerkers.

Cultuurontwikkeling

- Een extern bureau faciliteert ons om de PRIO-kernwaarden te vertalen naar het dagelijkse werk van alle medewerkers. In 2015 hebben alle teams een eerste bijeenkomst hebben gehad.
- Daarnaast startte een ontwikkelgroep met medewerkers uit alle teams. De ontwikkelgroep ondersteunt de teams in 2015 en 2016 in de vertaling van PRIO naar het dagelijks werk.
- De kernwaarden hebben specifiek aandacht gekregen in de gesprekken binnen de HR-cyclus.

2.3.3 Wat heeft het gekost?

Investeringsbudgetten

De investeringsbudgetten van het programma zijn in grote mate bedoeld voor regulier onderhoud van gebouwen en continuïteit van de bedrijfsvoering (zoals vervanging van ICT apparatuur en ontwikkeling van software-ondersteuning).

Vanuit programma 3 is in 2015 een investeringsniveau van M€ 2,0 (netto) gerealiseerd. Dit komt neer op 89% ten opzichte van de programmabegroting 2015. Ten opzichte van de BVR 2015 is het realisatiepercentage 94%, als het wagenpark buiten beschouwing wordt gelaten. Zie onderstaande tabel, waarin tevens de vijf grootste investeringen in 2015 zijn opgenomen (van groot naar kleiner).

Tabel 25: Realisatie investeringsbudgetten 2015

(bedragen in k€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie% t.o.v. B 2015
ICT: aanschaf hardware	393	400	586	
ICT: inrichting uitwijkvoorziening t.b.v. calamiteiten	296	300	347	
Aanschaf/vervanging materieel t.b.v. primaire taakuitvoering	176	200	184	
Doorontwikkeling financieel management	120	150	149	
Dakbedekking hoofdkantoor Almelo	0	140	121	
Overige investeringen	1.455	1.117	597	
Aanschaf bedrijfsauto's	0	1.231	0	
Afbreukrisico's (6,8%)	-166	-244	0	
Netto-totaal (incl. afbreukrisico's)	2.274	3.344	1.984	
Mutatie bouwrente	-39	-96	0	
Netto-totaal (excl. bouwrente)	2.235	3.248	1.984	89%

Ten opzichte van de programmabegroting 2015 is M€ 0,25 minder geïnvesteerd dan begroot. De belangrijkste redenen hiervoor zijn:

- *Huisvesting (-/- M€ 0,34)*
In afwachting van de huisvestingsstrategie is het onderhoud en de herinrichting van gebouwen getemporeerd. Ook schuift een aantal investeringen door naar 2016 vanwege de weersomstandigheden in het najaar.
- *ICT: hardware (+ M€ 0,38)*
In 2015 hebben zich een aantal ICT-calamiteiten voorgedaan. Deze calamiteiten hebben duidelijk gemaakt dat onze organisatie sterk afhankelijk is van een goede werking van de ICT en ernstige continuïteitsrisico's loopt bij een calamiteit van dergelijke omvang. Daarom is extra geïnvesteerd in onder andere een uitwijkomgeving, die de risico's en de impact van ICT-calamiteiten beperkt.
- *ICT: software/informatiemanagement (-/- M€ 0,25)*
De beperkte investeringsruimte heeft bij de meerjarenverkenning 2016-2019 geleid tot een kritische, maar verantwoorde heroverweging van softwareprojecten. Deze mutatie is daar het effect van.

Wagenpark

In de zomer van 2015 is een verdiepend onderzoek uitgevoerd naar de precieze implicaties van het oorspronkelijke besluit om bedrijfswagen voor Vechtstromen in eigen beheer aan te schaffen. Op basis daarvan blijkt leasen van het wagenpark alsnog een slimmere keuze. Daarom is inmiddels overgegaan tot een sale-en-lease-backconstructie van bedrijfswagens. De betekenis hiervan voor het investeringsniveau wordt uitgewerkt in de meerjarenverkenning 2017-2020.

Bouwrente

In de begroting 2016 is met het voorstel aanwending rentemeevaller extra investeringsruimte gecreëerd door de bouwrente niet meer toe te rekenen aan de investeringen. Deze wijziging is in de BVR 2015 ook met terugwerkende kracht per 1 januari 2015 ingevoerd. De investeringen binnen programma 3 worden hiermee in 2015 voor een bedrag van M€ 0,1 ontlast. De aanwending hiervan wordt integraal afgewogen in de volgende MJV 2017-2020.

Exploitatiebudgetten

Binnen programma 3 is in 2014 een besparing fusie gerealiseerd van M€ 4,3. Bovenop deze besparing is in de begroting 2015 een aanvullende besparingsopgave (fusie en bestuursakkoord) ingeboekt van M€ 1,0. Hiervan is M€ 1,0 (100%) gerealiseerd. De oorspronkelijk ingeboekte besparing van M€ 0,1 op shared services (Waterkracht) is in 2015 niet gerealiseerd, maar is via een extra besparing op de overige budgetten gehaald.

Tabel 26: Realisatie besparingen 2015

(bedragen in M€)	B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Realisatie%
• Besparingen innovatief samenwerken/shared services	0,1	0,0	0,0	
• Besparingen goederen en diensten van derden	0,0	0,1	0,1	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,0	0,0	0,0	
Subtotaal besparingen fusie 2015	0,1	0,1	0,1	100%
• Besparingen overige exploitatiekosten (Aqualysis en extra besparing 4,0 fte)	0,6	0,6	0,6	
• Besparingen investeringen/kapitaallasten	0,2	0,2	0,2	
Subtotaal besparingen bestuursakkoord 2015	0,8	0,8	0,8	100%
Totaal besparingen 2015	0,9	0,9	0,9	100%

Binnen het geheel van de netto-lasten is uiteindelijk k€ 126 niet besteed binnen het programma Besturen en organiseren. Dit betekent dat (afgerond) 100% van het totale exploitatiebudget is gerealiseerd.

- Qua personeelslasten is er een overschot met name door vacatureruimte. Het overschot op de personeelslasten wordt in 2015 eenmalig aangewend om op budgettair neutrale wijze de extra voorzieningen te bekostigen die voortvloeien uit de doorontwikkeling van de organisatie.
- In 2015 is een bedrag van k€ 558 niet besteed aan zaken die alsnog in 2016 tot besteding leiden. Dit deel van het rekeningresultaat wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserves 'transitie' en 'overlopende verplichtingen'.

Tabel 27: Realisatie netto-lasten 2015

Kostensoorten (bedragen in k€)	B 2015	2 ^e begr. wiz. 2015	Realisatie JV 2015	Vershil
Overige kosten/overige baten	24.461	26.369	26.456	-87
Onvoorzien	213	213	0	213
Mutaties reserves binnen programma	-1.000	-612	-612	0
Netto-lasten	23.674	25.970	25.844	126

3. Paragrafen bedrijfsvoering

3.1 Ontwikkelingen in het vorige begrotingsjaar

In de programmabegroting 2015-2018 zijn ontwikkelingen geschetst die van invloed zijn op Vechtstromen. Hieronder wordt weergegeven hoe deze ontwikkelingen daadwerkelijk van invloed zijn geweest.

Politiek bestuurlijke ontwikkelingen:

Ontwikkelingen programmabegroting 15-18:	In 2015 speelden we daar als volgt op in:
<ul style="list-style-type: none"> • De OESO gaf het Nederlands waterbeheer een rapportcijfer 8,5 • Waterschappen kunnen meer doen aan maatschappelijke bewustwording over het waterbeheer 	<ul style="list-style-type: none"> • Waterbewustzijn is als speerpunt benoemd in het Waterbeheerplan 2016-2020. • Burgers participeerden bij stedelijke watervraagstukken in het traject Klimaatactieve Stad. • We oriënteerden ons op de mogelijkheden van het informeren van inwoners over wat zij zelf kunnen doen aan de beperking van de gevolgen van wateroverlast. • Met diverse partners verkenden we de mogelijkheid van recreatief medegebruik van water.
<ul style="list-style-type: none"> • Watertechnologie is binnen het landelijke topsectorenbeleid benoemd als sector waarmee Nederland de concurrentiekracht op de wereldmarkt kan vergroten 	<ul style="list-style-type: none"> • In deze kabinetsperiode wordt invulling gegeven aan het topsectorenbeleid. Water is een topsector. Voorzetting van het huidige topsectorenbeleid daarna is onzeker. Wel is het werken in de geest van het topsectorenbeleid inmiddels gemeengoed. Het betrekken van maatschappelijke partijen versnelt implementatie van innovaties.
<ul style="list-style-type: none"> • Volgens de Visitatiecommissie Waterketen loopt Vechtstromen landelijk voorop in de samenwerking in de waterketen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vechtstromen realiseerde vanaf 2010 tot en met 2015 een besparing in de waterketen van € 7,5 miljoen: dat is 79% van de besparingsopgave Bestuursakkoord Water.
<ul style="list-style-type: none"> • De aanstaande omgevingswet regelt dat waterbelangen vroegtijdig worden betrokken bij ruimtelijke plannen van overheden. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vechtstromen leverde in 2015 tijdig input voor de consultatie van de uitvoeringsregelgeving (AMvB's). De Unie nam aandachtspunten over in de gesprekken met het ministerie van I&M. • Samen met partners is het initiatief ontwikkeld om in zogenoemde Living Labs elkaars belangen te verkennen onder de nieuwe regelgeving.

Economische ontwikkelingen:

Ontwikkelingen programmabegroting 15-18:	In 2015 speelden we daar als volgt op in:
<ul style="list-style-type: none"> De economische crisis leidde tot matiging van de lastdruk en de verwachting dat gezamenlijke projecten onder druk komen te staan 	<ul style="list-style-type: none"> Dankzij het economisch herstel konden gezamenlijke projecten toch doorgang vinden, bijvoorbeeld de Stadsbeek Enschede Samen met partners bepaalden we welke projecten prioriteit krijgen in het noordelijk deel van ons beheergebied. Dit met het oog op het realiseren van onze waterdoelen.
<ul style="list-style-type: none"> De referentienorm voor het EMU-tekort voor de waterschappen was in 2015: 0,06% De besparingen op de investeringen uit het bestuursakkoord dringen het tekort terug 	<ul style="list-style-type: none"> Het uiteindelijke EMU-tekort voor Vechtstromen (incl. de besparingen investeringen) ligt in lijn met deze referentienorm (zie § 3.9)

Sociaal culturele ontwikkelingen:

Ontwikkelingen programmabegroting 15-18:	In 2015 speelden we daar als volgt op in:
<ul style="list-style-type: none"> De bemoeienis van de overheid neemt af, er wordt een sterker beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van burgers Dit roept de vraag op: waar begint en eindigt de verantwoordelijkheid van het waterschap voor het waterbeheer? 	<ul style="list-style-type: none"> We verkenden samen met eigenaren van gronden de mogelijkheden voor het zelf onderhouden van waterlopen die minder belangrijk zijn voor ons watersysteem We oriënteerden ons op de mogelijkheden van het informeren van inwoners over wat zij zelf kunnen doen aan de beperking van de gevolgen van wateroverlast
<ul style="list-style-type: none"> De overheid richt zich steeds meer op maatschappelijke effecten en verantwoording daarover aan toezichthouders en burgers. Belangenorganisaties kijken steeds vaker kritisch naar het functioneren van de overheid. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2015 kwam het Waterbeheerplan 2016-2021 gereed, waarin meer accent is komen te liggen op de gebruikerseffecten. Via gebiedsprocessen brachten we met partners en belanghebbenden kosteneffectievere maatregelen in beeld om onze waterdoelen te halen. Met diverse partners verkenden we de mogelijkheden van recreatief medegebruik van water.
<ul style="list-style-type: none"> Het buitenland ontwikkelt zich naar “trade and aid”: Nederlandse oplossingen voor wereldwijde waterproblemen versterken de watersector en de Nederlandse economie 	<ul style="list-style-type: none"> In 2015 is het capacity buildingsproject in Ho Chi Minh City afgerond en in april 2016 is de overeenkomst voor het vervolgproject ondertekend. In Swaziland vond in april 2016 de eerste training plaats in het kader van onze twinning-relatie met Komati/Lomati River Basin Organization. Beide projecten plaveien de weg voor Nederlandse bedrijven uit de watersector. Ook het bezoek van minister Schulz in het voorjaar van 2016, waar Stefan Kuks bij aanwezig is, draagt daaraan bij.

Kwaliteit, duurzaamheid en innovatie

Ontwikkelingen programmabegroting 15-18:	In 2015 speelden we daar als volgt op in:
<ul style="list-style-type: none"> De klimaatagenda zet in op een samenhangend klimaatbeleid door dwarsverbanden tussen adaptatie en mitigatie 	<ul style="list-style-type: none"> In Klimaatactieve Stad werken we samen met partners aan de ruimtelijke inrichting van stedelijk gebied om de gevolgen van klimaatverandering te voorkomen. In 2015 leverden we een actieve bijdrage aan het nationale Jaar van de Ruimte en werkten we het concept KAS verder uit via projecten als Stadsbeek in Enschede en KAS Hengelo. In 2016 krijgt deze brede benadering een fundament in de nationale adaptatie-strategie. Verder benoemt het Ministerie van I&M de Twentse Stedenband tot Living Lab voor klimaatmaatregelen.

Ontwikkelingen programmabegroting 15-18:

In 2015 speelden we daar als volgt op in:

- **Als het gaat om functiebediening lukt het niet altijd om de gewenste situatie te bereiken. Er wordt in dit verband gewerkt aan een gedragen uitvoeringsprogramma Zoetwatervoorziening Oost-Nederland**
- **Vanwege de KRW wordt gewerkt aan een tweede stroomgebiedbeheerplan (SGBP). Daarbij is het maatregelenpakket meer gericht is op een grotere kosteneffectiviteit.**
- **De Routekaart afvalwater 2030 geeft een visie op een afvalwaterketen die energie, water of grondstoffen produceert. Vechtstromen participeert in een grondstoffenfabriek**
- In 2015 kwam het Werkprogramma Zoetwatervoorziening Hoge Zandgronden 'Wel goed water geven' voor Oost- en Zuid-Nederland gereed. Dat bevat een waaier aan maatregelen die kunnen worden ingezet afhankelijk van de situatie en urgentie. In december 2015 tekenden de regio en het Rijk een bestuursovereenkomst.
- In het Waterbeheerplan 2016-2021 zijn de SGBP uitgangspunten meegenomen, waaronder een kosteneffectievere maatregelen voor de KRW.
- Vechtstromen bouwt een energiefabriek op de rwzi Hengelo, en is vanaf 2018 energieleverancier. De gistingsinstallatie in Emmen is in 2015 gereviseerd en werkt energieneutraal voor het eigen proces.
- Via het SNB winnen we vanaf 2018 fosfaat terug uit verbrandingsas van zuiveringsslib.
- Met het STOWA werken we in Ommen aan een proef voor terugwinning van cellulose.

3.2 Incidentele en structurele baten en lasten

Voor de verantwoording van de incidentele en structurele baten en lasten wordt verwezen naar § 1.2.

3.3 Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Deze paragraaf gaat in op het beroep dat in 2015 op de overige bestemmingsreserves is gedaan, alsmede op de bedragen die rechtstreeks uit voorzieningen werden onttrokken.

3.3.1 Overige bestemmingsreserves

Naast de algemene reserves (zie hierna § 3.5) en de bestemmingsreserves voor tariefegalisatie (zie hierna § 5.1.2) zijn er een aantal overige bestemmingsreserves. Onder deze bestemmingsreserves wordt verstaan: een reserve waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven. In het algemeen houdt het instellen en opbouwen van een bestemmingsreserve verband met een gewenste ontwikkeling waarvoor het waterschap gedurende een aantal jaren geld opzij wil leggen.

Waterschap Vechtstromen kent de volgende bestemmingsreserves:

Transitiekosten

De fusie brengt voor de jaren 2014 tot en met 2016 transitiekosten met zich mee. Hiervoor heeft het algemeen bestuur een bestemmingsreserve ingericht voor (toekomstige) transitiekosten.

In 2015 is k€ 2.782 aan de bestemmingsreserve onttrokken. Deze onttrekking heeft voor k€ 1.182 betrekking op reguliere transitiekosten (zoals personele frictiekosten, uitvoering sociaal plan en overige transitiekosten) en voor k€ 1.600 op het ingroepad van de M€ 11 doelmatigheidsopgave. Van het budget voor reguliere transitiekosten is k€ 324 niet besteed. Dit bedrag zal terugvloeien naar het de bestemmingsreserve transitiekosten (zie § 1.2.2).

Brede heroverweging

- De bestemmingsreserve ‘brede heroverweging’ is voor *watersysteembeheer* ingesteld om voor een aantal jaren de oplopende kapitaallasten op te vangen als gevolg van de investeringen Hoogwaterbeschermingsprogramma. Als gevolg hiervan is bij de primaire begroting 2015 k€ 43 toegevoegd aan de bestemmingsreserve watersysteembeheer.
Voorgesteld wordt om vanuit de bestemming van het rekeningresultaat k€ 2.690 toe te voegen aan de bestemmingsreserve brede heroverweging watersysteembeheer (zie § 1.2.2). Van hieruit kunnen in 2016 worden bekostigd de eenmalige extra kosten vanuit een wijziging van het activabeleid.
- De bestemmingsreserve ‘brede heroverweging’ is voor *zuiveringsbeheer* ingesteld voor de opstartkosten van mogelijke vormen van samenwerking en opschaling.

Overlopende verplichtingen

De bestemmingsreserve ‘overlopende verplichtingen’ is ingesteld om exploitatiebudgetten die overlopen naar een volgend jaar aan deze bestemmingsreserve toe te voegen. Het budget wordt via een begrotingswijziging overgeboekt naar een volgend jaar. Aan de bestemmingsreserve overlopende verplichtingen is in 2015 k€ 528 toegevoegd en k€ 390 onttrokken. Voorgesteld wordt om vanuit de bestemming van het rekeningresultaat k€ 1.184 toe te voegen aan de bestemmingsreserve overlopende verplichtingen (zie § 1.2.2). Van hieruit kunnen worden bekostigd: de uitvoering van de plannen die vanuit programma 1 (k€ 950) en programma 3 (k€ 234) doorlopen naar 2016.

Innovatiefonds

De bestemmingsreserve ‘Innovatiefonds’ is ingesteld met het oog op complexe innovatieve samenwerkingstrajecten en de toepassing van nieuwe technologieën. Deze bestemmingsreserve heeft als doel de publieke dienstverlening van het waterschap nog beter te laten aansluiten op de behoeften van de maatschappij. Kernwoorden zijn samenwerking, open innovatie en duurzaamheid. Per 31 december 2014 was k€ 1.000 beschikbaar voor innovatie in de bestuursperiode 2014-2018. In 2015 is k€ 250 aan de bestemmingsreserve ‘Innovatiefonds’ onttrokken. Van dit budget is k€ 188 niet besteed. Dit bedrag zal terugvloeien naar het de bestemmingsreserve ‘Innovatiefonds’ (zie § 1.2.2).

Vecht

De bestemmingsreserve ‘Vecht’ wordt ingezet voor de kosten als gevolg van onderhoud aan de Vecht. Daarnaast wordt de bestemmingsreserve ingezet voor investeringsprojecten, niet zijnde herinrichtingsprojecten, die gelieerd zijn aan de Vecht. In 2015 is k€ 401 aan de bestemmingsreserve onttrokken.

Projecten

De bestemmingsreserve ‘projecten’ wordt aangewend voor het realiseren van projecten. Dit heeft geen betrekking op rente- en afschrijvingslasten, maar op reguliere exploitatielasten. Hiervoor is in 2015 k€ 205 onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Dividenduitkering NieuWater

De bestemmingsreserve ‘dividenduitkering NieuWater’ is in 2014 gevormd ten laste van de algemene reserves en wordt aangewend ten behoeve van de lastendruk zoals dit in het bestuursakkoord is afgesproken. Bij de primaire begroting 2015 is k€ 450 toegevoegd (zijnde het jaarlijkse bedrag dat wordt ontvangen als dividenduitkering NieuWater) en k€ 237 onttrokken aan deze bestemmingsreserve (teneinde de lastendruk te matigen conform afspraken bestuursakkoord).

Totaaloverzicht: overige bestemmingsreserves

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verloop van de overige bestemmingsreserves gedurende het boekjaar 2015. De bedragen die zijn gemoeid met de resultaatsbestemming vanuit deze jaarrekening 2015 zijn in een afzonderlijke kolom weergegeven.

Tabel 28: Stand overige bestemmingsreserves

(bedragen in k€)	Beginstand 01-01-2015 (1)	Toevoeg. t/m BVR 2015 (2)	Onttrekk. t/m BVR 2015 (3)	Resultaat- bestemm. JV 2015 (4)	Stand Totaal 31-12-2015 (5=1+2+3+4)	Stand systeem 31-12-2015	Stand zuiveren 31-12-2015
Transitiekosten	4.033	0	2.782	324	1.575	788	787
Brede heroverweging	12.699	43	0	2.690	15.432	9.455	5.977
Overl. verplichtingen	490	528	390	1.184	1.812	1.436	376
Innovatiefonds	1.000	0	250	188	938	469	469
Vecht	1.295	0	401	0	894	894	0
Projecten	2.081	0	205	0	1.876	1.876	0
Dividend NieuWater	1.448	450	237	0	1.661	830	831
Totaal	23.046	1.021	4.265	4.386	24.188	15.748	8.440

3.3.2 Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen en worden gevormd voor specifieke kostenposten, verplichtingen, verliezen of risico's die zijn ontstaan in het verleden, waarvan de omvang op voorhand redelijkerwijs in te schatten is.

Pensioen/wachtgeld bestuurders

Deze voorziening is gevormd ten behoeve van wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan (oud)leden van het dagelijks bestuur (inclusief voorzitter). Aan deze voorziening is in 2015 k€ 414 toegevoegd (reguliere toevoeging van k€ 288 toegevoegd plus k€ 127 rentetoerekening) en k€ 207 onttrokken.

Inactief Personeel

Deze voorziening is gevormd bij de beide rechtsvoorgangers van waterschap Vechtstromen. De voorziening is bedoeld om aan de verplichtingen(wachtgeld/afkoopsommen) te kunnen voldoen van de lasten voor inactief personeel en voormalig ambtelijk personeel. Aan deze voorziening is in 2015 k€ 28 rente toegerekend en er is k€ 459 aan onttrokken en tot slot is er k€ 44 vrijgevallen,

Reorganisatie / sociaal flankerend beleid

Deze voorziening is in 2013 gevormd om de verplichtingen voortvloeiend uit het sociaal flankerend beleid, zoals overeengekomen bij de fusie tussen voormalig waterschappen Regge en Dinkel en Velt en Vecht te voldoen. Aan deze voorziening is in 2015 k€ 295 toegevoegd (reguliere toevoeging van k€ 239 plus k€ 56 rentetoerekening) en k€ 430 onttrokken.

Doorontwikkeling organisatie

Deze voorziening is in 2014 gevormd om de verplichtingen voortvloeiend uit de doorontwikkeling van waterschap Vechtstromen te voldoen. Aan deze voorziening is in 2015 k€ 1.221 toegevoegd (reguliere toevoeging van k€ 1.175 en k€ 46 rentetoerekening) en k€ 283 onttrokken.

Bijdrage boven basisinspanning

Deze voorziening is in gevormd om de verplichtingen die verband houden met afspraken inzake boven basis inspanningen rioleringsmaatregelen met gemeentes te voldoen. Aan deze voorziening is in 2015 k€ 442 onttrokken. Het restant van deze voorziening van k€ 61 is vrijgevallen. De regeling is namelijk beëindigd en er zijn geen resterende verplichtingen meer naar de gemeenten.

Classificatie natuurterreinen

Deze voorziening is in 2014 gevormd om de verplichtingen voortvloeiend uit het Arrest van de Hoge Raad inzake de proefprocedure ten aanzien van de classificatie natuurterreinen te voldoen. Aan deze voorziening is in 2015 een extra bedrag van k€ 352 toegevoegd (zie ook § 3.4).

Totaaloverzicht: voorzieningen

In onderstaande tabel volgt een totaaloverzicht van het verloop van de voorzieningen in 2015.

Tabel 29: Stand voorzieningen

(bedragen in k€)	Beginstand 01-01-2015	Toevoeging 2015	Onttrekking 2015	Vrijval 2015	Stand 31-12-2015
Pensioen/wachtgeld bestuurders	4.061	415	-207	0	4.269
Inactief personeel	1.144	28	-459	-44	669
Reorganisatie/soc. flankerend beleid	1.914	295	-430	0	1.779
Doorontwikkeling organisatie	1.030	1.221	-283	0	1.968
Bijdrage boven basisinspanning	503	0	-442	-61	0
Classificatie natuurterreinen	825	352	0	0	1.177
Totaal	9.475	2.311	-1.821	-105	9.862

3.4 Waterschapsbelastingen

In deze paragraaf wordt ingegaan op de waterschapsbelastingen voor het boekjaar 2015. De realisatie wordt gespiegeld aan de bestuurlijk voortgangsrapportage 2015.

Belastingopbrengst watersysteemheffing en zuiveringsheffing

De netto belastingopbrengst voor watersysteemheffing over het belastingjaar 2015 komt uit op k€ 56.728. Dit is k€ 636 (1,1%) hoger dan de raming bij de bestuurlijke voortgangsrapportage 2015. Hiervan is k€ 366 als structureel te beschouwen. Het resultaat is het saldo van een positief resultaat op de verontreinigingsheffing (k€ 245), een positief resultaat op gebouwd (k€ 218), ongebouwd (k€ 161) en natuur (k€ 2) en een positief resultaat op de ingezetenenheffing (k€ 10). Daarnaast is er een positief resultaat over voorgaande jaren (2014 en ouder) van k€ 180, waarmee het totale resultaat voor de watersysteemheffing uitkomt op k€ 816.

De netto belastingopbrengst voor zuiveringsheffing over het belastingjaar 2015 komt uit op k€ 51.690. Dit is - k€ 232 (0,4%) lager dan de raming bij de bestuurlijke voortgangsrapportage 2015 en wordt als een incidenteel nadeel beschouwd. Het resultaat is het saldo van een negatief resultaat op de zuiveringsheffing huishoudens (- k€ 211) en zuiveringsheffing bedrijven (- k€ 21). Daarnaast is er een negatief resultaat over voorgaande jaren (2014 en ouder) van - k€ 234, waarmee het totale resultaat voor de zuiveringsheffing uitkomt op - k€ 466.

Bezwaren categorie natuurterreinen

Na de introductie in 2009 van de nieuwe categorie natuurterreinen in de waterschapsbelasting hebben (onder meer) verschillende natuurorganisaties bezwaar gemaakt bij de rechtsvoorgangers van waterschap Vechtstromen tegen aanslagen ongebouwd voor hun gronden. Naar oordeel van de bezwaarmakers hadden zij voor hun gronden een aanslag natuurterreinen moeten krijgen. Omdat dit een landelijk verschijnsel was, hebben het Bosschap (namens de natuurbeherende instanties) en de Unie van Waterschappen (namens de waterschappen en hun belastingkantoren) hun standpunten in enkele voorbeeldprocedures voorgelegd aan de rechter. De ingediende bezwaren zijn gedurende de periode 2009 tot en met 2014 grotendeels aangehouden, in afwachting van de uitkomst van deze procedures.

Uit nieuwe data (voortschrijdend inzicht) is gebleken dat de afhandeling van de aangehouden bezwaren in lijn van het arrest van de Hoge Raad een groter areaal omvat, dan waarmee bij de vorming van de voorziening in de jaarrekening 2014 rekening is gehouden. Hiermee is een areaal gemoeid van 840 hectares dat ten onrechte is aangemerkt als natuurterrein. Voor de financiële afwikkeling ervan is in de jaarrekening 2015 aanvullend € 352 toegevoegd aan de reeds gevormde voorziening en ten laste gebracht van de bestemmingsreserve tariefsegalisatie watersysteembeheer worden gebracht.

Kwijtschelding

In 2015 is voor de kwijtschelding in het noordelijk en zuidelijk deel van het beheersgebied van Vechtstromen hoofdzakelijk meegelift met gemeenten (78%). Tot 2015 moesten kwijtscheldingsverzoeken in het zuidelijk deel nog zelfstandig ingediend worden. Bij het verlenen van kwijtschelding worden voor de berekening van de kosten van bestaan de percentages, vermeld in artikel 16 van de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990, gesteld op 100. Nog niet alle verzoeken over 2015 zijn ultimo 2015 afgewikkeld. Dit betreft 11% van het totaal aan ingediende verzoeken voor kwijtschelding. Hiermee is in de jaarrekening rekening gehouden.

Oninbaar

Voor oninbare belastingdebiteuren is in 2015 een toevoeging aan de voorziening geraamd van k€ 390. Door een verschuiving in de ouderdom van de debiteurenportefeuille is een extra toevoeging gedaan aan de voorziening van circa k€ 415. Op advies van GBLT komt de toevoeging voor 2015 op circa 0,72% van de bruto belastingopbrengsten (onder meer als gevolg van de slechtere economische situatie van de afgelopen jaren). In 2016 zal GBLT extra inspanningen blijven verrichten om de oplopende debiteurenstand terug te dringen.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de belastinggrondslagen over 2015 weergegeven:

Tabel 30: Ontwikkeling belastinggrondslagen

	JV 2014	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Afwijking in % t.o.v. BVR
<u>Watersysteemheffing:</u>					
• aantal ha ongebouwd binnendijs	135.576	134.750	135.525	138.300	2,0%
• aantal ha ongebouwd buitendijs	1.010	1.041	900	1.000	11,1%
• aantal ha natuur	32.908	32.923	33.400	34.000	1,8%
• aantal ha wegen	11.276	11.366	11.366	11.500	1,2%
• aantal ha waterberging	706	892	700	700	0,0%
• aantal ha wegen in waterberging	0	0	0	0	0,0%
• aantal ha meegetaxeerde oppervlakte *)	44.569	45.073	44.154	40.545	-8,2%
Totaal ha's	226.045	226.045	226.045	226.045	
• WOZ-waarde binnendijs (in M€)	79.252	77.600	77.600	78.136	0,7%
• WOZ-waarde buitendijs (in M€)	4	26	4	26	550,0%
Totaal WOZ-waarde	79.256	77.626	77.604	78.162	
aantal ingezetenen	331.529	332.000	331.500	331.700	0,1%
<u>Verontreinigingsheffing</u>					
• ve's directe lozers huishoudens	1.700	1.375	1.700	1.700	0,0%
• ve's directe lozers bedrijven	1.100	1.600	1.100	6.000	445,5%
Subtotaal ve's directe lozers	2.800	2.975	2.800	7.700	
<u>Zuiveringsheffing:</u>					
• ve's indirecte lozers huishoudens	795.500	799.500	795.500	791.300	-0,5%
• ve's indirecte lozers bedrijven	279.801	282.200	290.000	289.600	-0,1%
Subtotaal ve's indirecte lozers	1.075.301	1.081.700	1.085.500	1.080.900	
<u>Kwijtschelding:</u>					
• aantal ingezetenenheffing	15.840	22.450	22.450	22.500	0,2%
• aantal ve's huishoudens	33.665	49.600	49.600	49.700	0,2%

*) De meegetaxeerde oppervlakte betreft de oppervlakte van bijvoorbeeld woningen en tuinen die niet meetelt als 'aanslag ongebouwd', maar is mede verdisconteerd in de WOZ-waarde van de opstallen

Het aantal hectares ongebouwd buitendijks, de WOZ-waarde buitendijks en vervuilingseenheden verontreinigingsheffing voor bedrijven laten in procenten een substantiële afwijking zien. In absolute zin gaat het echter niet om grote hoeveelheden (0,29% van de totale belastingopbrengst). Daarnaast heeft op grond van de accountantscontrole van de jaarrekening 2015 van GBLT een (aanvullende) verfijning plaatsgevonden van in de WOZ-waarde meegetaxeerde hectares wat leidt tot een verschuiving naar hectares ongebouwd binnendijks.

In onderstaande tabel zijn de financiële gevolgen van de mutaties in de belastinggrondslagen voor 2015 weergegeven. Tevens is aangegeven of het financiële gevolg structureel of incidenteel is. Structurele gevolgen zullen worden meegenomen in de bijgestelde begroting voor 2016.

Tabel 31: Belastingopbrengsten

(bedragen in k€)	BVR 2015	JV 2015	Vershil	Incidenteel / Structureel
Watersysteemheffing				
Ongebouwd binnendijks	6.960	7.107	147	I
Ongebouwd buitendijks	11	12	1	S
Natuur	115	117	2	S
Wegen	1.168	1.181	13	I
Waterberging	9	9	0	
Gebouwd binnendijks	31.274	31.489	215	S
Gebouwd buitendijks	0	3	3	S
Ingezetenen	17.612	17.622	10	I
Verontreinigingsheffing	140	385	245	I/S
Subtotaal bruto-opbrengsten	57.289	57.925	636	
Kwijtschelding ingezetenenheffing	-1.197	-1.197	0	
Subtotaal netto-opbrengsten	56.092	56.728	636	
Watersysteemheffing voorgaande jaren	370	550	180	I
Subtotaal voorgaande jaren	370	550	180	
Totaal watersysteemheffing	56.462	57.278	816	
Zuiveringsheffing				
• Zuiveringsheffing huishoudens	39.878	39.667	-211	I
• Zuiveringsheffing bedrijven	14.537	14.516	-21	I
Subtotaal bruto-opbrengsten	54.415	54.183	-232	
Kwijtschelding zuiveringsheffing huishoudens	-2.493	-2.493	0	
Subtotaal netto-opbrengsten	51.922	51.690	-232	
Zuiveringsheffing voorgaande jaren	-196	-430	-234	I
Subtotaal voorgaande jaren	-196	-430	-234	
Totaal zuiveringsheffing	51.726	51.260	-466	
Totaal belastingopbrengsten	108.188	108.538	350	

3.5 Weerstandsvermogen

Het 'weerstandsvermogen' is het vermogen van het waterschap om (financiële) tegenvallers op te vangen zonder dat de continuïteit van het waterschap in gevaar komt. De paragraaf weerstandsvermogen in het jaarverslag bevat tenminste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's en het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's.

Weerstandscapaciteit

De 'weerstandscapaciteit' omvat alle middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt om substantiële financiële tegenvallers af te dekken, zodra risico's werkelijkheid worden. Concreet betreft de weerstandscapaciteit van waterschap Vechtstromen de optelsom van de algemene reserve en de post onvoorzien. De weerstandscapaciteit bedroeg per 31 december 2015 (zowel op totaal-niveau, als onderverdeeld naar de beide kostendragers: watersysteembeheer en zuiveringsbeheer):

Tabel 32: Weerstandscapaciteit

(bedragen in k€)	watersysteem- beheer	zuiverings- beheer	Totaal JV 2015
Algemene reserves	5.138	4.263	9.401
Post onvoorzien (B 2015)	393	376	769
Weerstandscapaciteit	5.531	4.639	10.170

Inventarisatie risico's

Om het weerstandsvermogen te bepalen, is in het vorige jaarverslag 2014 een geactualiseerde risico-inventarisatie uitgevoerd, die is toegesneden op de bedrijfsvoering van waterschap Vechtstromen. Daarbij zijn systematisch en in overleg met de organisatie de risico's waarmee waterschap Vechtstromen te maken heeft in beeld gebracht en financieel vertaald. Hierbij is ook een aantal risico's benoemd die in dit stadium nog niet konden worden gekwantificeerd en derhalve niet zijn meegewogen in het totaal van de financiële risico's. In het beleid rondom reserves en weerstandsvermogen is vastgelegd dat deze risico-inventarisatie twee keer per bestuursperiode wordt uitgevoerd. In de volgende tabel zijn de voornaamste risico's voor waterschap Vechtstromen met de grootste financiële impact weergegeven (onderverdeeld naar watersysteembeheer en zuiveringsbeheer).

Tabel 33: Gewogen financiële risico's

(bedragen in k€)	JV2015 Totaal	JV2015 Water- systeem- beheer	JV2015 Zuiverings- beheer
------------------	------------------	--	---------------------------------

Eenheid Watersysteem en Zuiveren

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niet snel genoeg kunnen ingrijpen bij een dijkdoorbraak ▪ Geen goede planning voor het baggerprogramma of baggerwerkzaamheden worden niet juist uitgevoerd ▪ Onvoldoende onderhoud aan waterlopen, waterkeringen, transportstelsels of rioolzuiverings- en slibverwerkingsinstallaties 	1.815	1.365	450
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen of onvoldoende inzicht in staat van onderhoud van waterlopen, waterkeringen, transportstelsels of rioolzuiverings- en slibverwerkingsinstallaties [inclusief (biogas)veiligheid] ▪ Onderwaterzetting van retentiegebied met (gewas)schade tot gevolg ▪ Hoge(re) onderhoudskosten als gevolg van ongunstige aanbestedingen ▪ Verontreiniging op een installatie, persleidingbreuk of overstort ▪ Te lage raming van kosten voor chemicaliën en slibverwerking 			

Eenheid Techniek en Diensten

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Beheersbaarheid van deelnemersbijdrage aan verbonden partij ▪ Foutieve meetgegevens of uitval van meetsystemen ▪ Onjuiste informatie in legger ▪ Onvoldoende toezicht of niet snel genoeg kunnen ingrijpen ▪ Illegale lozingen 	330	245	85
--	-----	-----	----

(bedragen in k€)	JV2015 Totaal	JV2015 Water- systeem- beheer	JV2015 Zuiverings- beheer
<i>Eenheid Ontwikkeling en Advies</i>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Geen of minder subsidie verkrijgen voor investeringsbudgetten ▪ Vertraging in uitvoering van investeringsbudgetten door stagnatie in grondverwerving, door bezwaarprocedures of wegens faillissement van aannemer ▪ Aanleg van waterlopen of waterkeringen en bouw van transportstelsels of zuiverings- en slibverwerkingsinstallaties voldoen niet aan de gestelde eisen als gevolg van verkeerde ontwerpgegevens of ontwerpfouten ▪ Afhaken van bedrijven van zuiveringsinstallaties ▪ Vertraging in de bouw van innovatieve installaties ▪ Plannen van derden worden onvoldoende beoordeeld op de watertoets 	1.782	1.109	673
<i>Eenheid Bestuur en Organisatie</i>			
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niet voldoen aan wet- en regelgeving bij (Europese) aanbestedingen *) ▪ Arbeidsconflict met een vertrekregeling als gevolg *) ▪ Niet kunnen voldoen aan betalingsverplichtingen met financiering tegen ongunstige tarieven als gevolg ▪ Te lage raming van het inflatiepercentage *) ▪ Garantstelling voor lening van verbonden partij wordt aangesproken ▪ Te hoge raming van de bate aan geactiveerde lasten³ ▪ Te lage raming van sociale lasten en pensioenlasten³ 	2.188	1.118	1.070
Totaal gewogen financiële risico's	6.115	3.837	2.278

*) Deze risico's zijn geïnventariseerd binnen de eenheid Bestuur en Organisatie, maar hebben een concernbrede werking.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen betreft een ratio waarbij de totale weerstandscapaciteit (van k€ 10.170) gerelateerd wordt aan het totaal aan gewogen financiële risico's (van k€ 6.115). Dit resulteert op totaal-niveau in een ratio van 1,7. Bij het onderscheid naar de beide kostendragers is het weerstandsvermogen voor watersysteembeheer: 1,4 en voor zuiveringsbeheer: 2,0.

Tabel 34: Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen (bedragen in k€)	watersysteem- beheer	zuiverings- beheer	Totaal JV 2015
Weerstandscapaciteit	5.531	4.639	10.170
Gewogen financiële risico's	3.837	2.278	6.115
Ratio weerstandsvermogen	1,4	2,0	1,7

Beleid weerstandscapaciteit en risico's

Voor de beoordeling van de uitkomst van dit kengetal voor het weerstandsvermogen wordt veelal gebruik gemaakt van de volgende waarderingstabel. Deze is ontwikkeld in een samenwerking tussen het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement en de Universiteit Twente.

Tabel 35: Waarderingstabel

Waarderings- cijfer	Ratio	Betekenis	Waarderings- cijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend	D	0,8 – 1	Matig
B	1,4 - 2	Ruim voldoende	E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
C	1 – 1,4	Voldoende	F	< 0,6	Ruim onvoldoende

In de beleidsnotitie 'Reserves en voorzieningen, Vechtstromen' is de norm voor de ratio van het weerstandsvermogen gesteld op 1,0 tot 1,4 (100% tot 140% van de geïnventariseerde financiële risico's). Op basis van deze ontwikkelde normtabel is een ratio van 1,7 te kwalificeren als "ruim voldoende".

3.6 Financiering

3.6.1 Algemeen

Door het aantrekken van binnenlandse bestedingen is de Nederlandse economie in 2015 redelijk hersteld. Ook de Europese economie liet een voorzichtig economisch herstel zien. De lage inflatie heeft er toe geleid dat de Europese Centrale Bank in 2015 meer stimuleringsmaatregelen is gaan nemen, welke hebben geleid tot verdere rentedalingen op de geld- en kapitaalmarkten naar historisch lage niveaus. In de Verenigde Staten is ook meer sprake van aantrekkende economische groei. Reden voor het stelsel van centrale banken (FED) om het stimuleringsbeleid te verminderen en om in 2015 voor het eerst sinds jaren de rente weer zeer voorzichtig te verhogen.

Schatkistbankieren

In het 4e kwartaal 2015 is éénmalig een bedrag ad M€ 7 aan tijdelijk overtollige liquide middelen afgedragen aan en weer terugontvangen van de Nederlandse schatkist. Hierdoor is de doelmatigheidsdrempel 2015 van M€ 0,95 niet overschreden. Het tijdelijke overschot is met name ontstaan vanwege lagere investeringsuitgaven 2015 dan oorspronkelijk geraamd. Ook werden incidentele exploitatie-uitgaven in 2015 doorgeschoven naar 2016 en werden meer bedragen in 2015 ontvangen dan voorzien.

3.6.2 Rentebeheer

Rente op de geldmarkt (leningen met een looptijd van maximaal 1 jaar)

In 2015 is één kasgeldlening afgesloten.

Tabel 36: Afgesloten kasgeldleningen

Naam geldverstrekker	Hoofdsom	Rente%	Stortingsdatum	Renteherziening	Looptijd	Soort
NWB Bank	k€ 10.000	0,010%	18-6-2015	n.v.t.	6 maanden	Kasgeld
Totaal 2015	k€ 10.000					

Rente op de kapitaalmarkt (leningen met een looptijd langer dan 1 jaar)

Het renteniveau op de kapitaalmarkt was in 2015 historisch gezien erg laag. In mei 2015 is de geldleningenportefeuille daarom geherstructureerd. Hiervoor zijn bestaande geldleningen afgekocht bij de Nederlandse Waterschapsbank voor M€ 240. In verband met de noodzakelijke herfinanciering is hiervoor in de plaats één nieuwe langlopende lineaire geldlening ad M€ 240 afgesloten. Het algemeen bestuur heeft het dagelijks bestuur hiervoor specifiek éénmalig gemachtigd. Zie tabel 37.

Tabel 37: Afgesloten langlopende geldleningen in 2015: herfinanciering leningenportefeuille

Naam geldverstrekker	Hoofdsom	Rente%	Stortingsdatum	Renteherziening	Looptijd	Soort
NWB Bank	k€ 239.996	2,285% *)	13-5-2015	n.v.t.	50 jaar	Lineair
Totaal 2015	k€ 239.996					

*) Het jaarlijks te betalen rentepercentage ad 2,285% (is inclusief de te betalen restant-rente) met betrekking tot de geldlening is beduidend lager dan het gemiddelde rentepercentage welke werd betaald voor de 'oude' geherstructureerde geldleningen. Per saldo heeft dit voor 2015 een bruto-rentevoordeel (exclusief geactiveerde lasten) opgeleverd van M€ 2.1.

Tevens zijn in 2015 drie reguliere, langlopende lineaire geldleningen aangetrokken voor M€ 60. Dit bedrag ligt binnen het door het algemeen bestuur afgegeven kader 2015 van M€ 83,8.

Tabel 38: Afgesloten reguliere langlopende geldleningen in 2015

Datum	Bedrag lening	Rente%	Stortings- datum	Rente- herziening	Looptijd	Soort
NWB	€ 30.000.000	1,947%	06-01-2015	nvt	50 jaar	Lineair
NWB	€ 15.000.000	1,605%	18-02-2015	nvt	50 jaar	Lineair
NWB	€ 15.000.000	1,290%	30-04-2015	nvt	50 jaar	Lineair
Totaal	€ 60.000.000					
Kader AB	€ 83.800.000					

Rentepercentages

In de volgende tabel is de ontwikkeling van relevante rentepercentages 2015 weergegeven.

Tabel 39: Rente-ontwikkeling

	B 2015	BVR 2015	JV 2015
Geldmarkt	0,25%	0,10%	0,10%
Kapitaalmarkt	1,50%	1,00%	1,00%
Rente-omslagpercentage *)	2,96%	3,04%	2,97%

*) Bij de B 2015 werd nog rekening gehouden met het activeren van bouwrente. Vanaf de BVR 2015 gebeurt dit niet meer. Bij ongewijzigd beleid was het rentepercentage JV 2015: 2,44% geweest. Dit is het gevolg van de herstructurering van de leningenportefeuille. Als gevolg van het voorstel om de bouwrente niet meer toe rekenen aan de investeringen stijgt het rente-omslagpercentage in tweede instantie van 2,44% naar 2,97%.

3.6.3 Risicobeheer

Het renterisico wordt mede beheerst door de hantering van de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Door de herstructurering / herfinanciering is het toekomstige renterisico aanzienlijk verminderd. Dit door het lineaire karakter, de lange looptijd en de afwezigheid van renteherzieningsmomenten met betrekking tot de nieuw afgesloten geldlening. Een valutarisico, koersrisico, partijrisico, kredietrisico en liquiditeitsrisico is niet aanwezig.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Kasgeldlimiet

Deze limiet schrijft voor hoeveel geld geleend mag worden voor een periode van maximaal één jaar. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet 2015 niet overschrijden. De limiet beoogt fluctuaties in rentelasten over de jaren heen te beheersen en is in 2015 niet overschreden.

Tabel 40: Ontwikkeling kasgeldlimiet

(bedragen in k€)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Kasgeldlimiet	29.200	29.200	29.200	29.200
Gemiddelde netto vlottende schuld	26.346	25.018	10.422	8.094
Onderschrijding	2.854	4.182	18.778	21.106

Renterisiconorm

Deze wettelijke norm schrijft voor welk bedrag maximaal per jaar mag worden afgelost c.q. mag worden herzien aan rente met betrekking tot de vaste schuld. Het doel is de beheersing van de fluctuaties in rentelasten over de jaren heen met betrekking tot de vaste schuld.

De renterisiconorm bedroeg in 2015 k€ 37.800 De betaalde aflossingsbedragen in 2015 bedroegen k€ 27.478. Dit is ruimschoots onder de norm.

Tabel 41: Renterisiconorm met betrekking tot de vaste schuld over de jaren 2015 t/m 2018

(bedragen in k€)	JV 2015	B 2016	2017	2018
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	27.478	9.825	9.667	14.583
Renterisiconorm	37.800	38.164	38.164	38.164
Renterisiconorm-ruimte	10.322	28.339	28.497	23.581

Er heeft er in mei 2015 een aflossing van restant-hoofdsommen van 'oude' geldleningen voor M€ 240 plaatsgevonden in het kader van de herstructurering van de leningenportefeuille. Op hetzelfde moment is een 'nieuwe' langlopende geldlening voor hetzelfde bedrag afgesloten. Er heeft per saldo daarom geen geldmutatie plaatsgevonden, terwijl de aflossingen vrijwillig hebben plaatsgevonden. Daarom is hier bij de bepaling van de renterisico-ruimte 2015 geen rekening mee gehouden.

Valutarisico

Het waterschap sluit geen geldleningen af waardoor valutarisico's worden gelopen.

3.7 Verbonden partijen

Deze paragraaf beschrijft de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting. Daarnaast geven we aan hoe we in 2015 invulling gaven aan de beleidsvoornemens rondom de verbonden partijen.

Met 'verbonden partijen' worden privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties bedoeld, waarin het waterschap een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan vertegenwoordiging in het bestuur of het hebben van een stemrecht. Financieel belang is wanneer het waterschap middelen ter beschikking heeft gesteld en die mogelijk verliest in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op het waterschap kunnen worden verhaald. Waterschap Vechtstromen heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen waaronder gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen.

Tabel 42: Financieel belang verbonden partijen

Bijdragen aan verbonden partijen (bedragen in k€)	Deelnamepercentage (afgerond)	Bijdragen B 2015	Prognose BVR 2015	Realisatie JV 2015	Vershil BVR 2015 JV 2015
Unie van Waterschappen	5%	470	483	484	-1
STOWA	n.v.t.	403	383	383	0
Het Waterschapshuis	4%	683	628	600	28
Nederlandse Waterschapsbank NV	13%	0	0	0	0
GBLT	18%	2.963	3.183	3.185	-2
Nieuwater BV	50%	0	0	0	0
NV Slibverwerking Noord Brabant	13%	4.336	4.400	4.492	-92
Aqualysis (waterschapslaboratorium Rijn Oost)	34%	1.971	1.846	1.381	+465
Stichting bodembeheer Schoonebeek	n.v.t.	0	0	0	
Totaal		10.826	10.923	10.525	398

Unie van Waterschappen (UvW)

De UvW behartigt op nationaal en internationaal niveau de belangen van de waterschappen voor een goede waterstaatsverzorging binnen het waterschapsbestel. De UvW treedt namens de waterschappen op als vertegenwoordiger naar het Parlement, de Rijksoverheid en organisaties als het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging Nederlandse Gemeente (VNG).

Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA)

STOWA is de kennis- en innovatieorganisatie van de gezamenlijke waterschappen in Nederland. STOWA ontwikkelt, verzamelt en implementeert kennis voor het beter of goedkoper uitvoeren van de wateropgaven in de toekomst. In 2015 werkten STOWA en Vechtstromen samen in projecten als Lumbricus, Klimaat Actieve Stad (KAS), Building with Nature, Reductie hydraulische belasting rwzi's, de Hotspotanalyse medicijnresten en diverse projecten op het terrein van het terugwinnen van energie en grondstoffen. Vertegenwoordigers van de waterschappen begeleiden deze projecten en geven zo mederichting aan het onderzoek.

Het Waterschapshuis (HWH)

Het HWH is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie (ICT). 2015 stond in het teken van de transitie naar een vraaggericht HWH2.0. De omzetting naar een organisatie met een vaste kern met flexibele schil van medewerkers krijgt vorm, maar duurt wat langer dan verwacht. Met een goed functionerende opdrachtgeverstafel (OGT) opereert HWH vanaf 2015 vraaggestuurd. HWH voldeed in 2015 aan de verplichtingen: het beheren van gezamenlijke producten en het uitvoeren van gezamenlijke projecten. Belangrijke trajecten waren e-HRM (gezamenlijk personeelssysteem) en CDL (Centrale Distributie Laag voor het beschikbaar stellen van onze openbare gegevens).

Nederlandse Waterschapsbank (NWB)

De hoofddoelstelling van de NWB is het zo goed en goedkoop mogelijk financieren van de Nederlandse publieke sector. Waterschap Vechtstromen is na het Rijk de grootste aandeelhouder. In 2015 sloot Vechtstromen drie langlopende geldleningen af bij NWB voor 60 miljoen euro en 240 miljoen euro tegen scherpe rentepercentages en aantrekkelijke leningvoorwaarden. Deze leningen zijn aangegaan voor de herstructurering / herfinanciering van de geldleningportefeuille. De NWB heeft haar kapitaal in 2015 verder versterkt, om te voldoen aan de kapitaalseis van 3% per 1 januari 2018 en keerde daarom in 2015 geen dividend uit.

Gemeenschappelijk Belastingkantoor Lococensus-Tricijn (GBLT)

Het GBLT verzorgt belastingheffing en -inning voor vijf waterschappen, waaronder Vechtstromen en vier gemeenten. Het belastingproces in 2015 is in grote lijnen goed verlopen. Voor het belastingjaar 2013 bleek het voor het GBLT niet mogelijk om te bepalen aan wie nog een watersysteemheffing kon worden opgelegd. Daarmee verjaarde voor Vechtstromen een bedrag van k€ 63. In 2015 startte het GBLT het programma gegevensbeheer, dat positieve effecten beoogt voor de kosten, kwetsbaarheid, kwaliteit en klantgerichtheid. Voor Vechtstromen bracht dit k€ 220 aanvullende lasten met zich mee in 2015. GBLT sloot het boekjaar 2015 af met een positief resultaat van k€ 75. Het aandeel van waterschap Vechtstromen hierin is k€ 10.

NieuWater BV

NieuWater BV is een joint venture van waterschap Vechtstromen en Noordwater. NieuWater BV beoogt innovatieve samenwerking in de waterketen. Voor de bouw van de puurwaterfabriek trok NieuWater BV een langlopende geldlening aan, waarvoor Vechtstromen garant staat. NieuWater heeft een langjarig contract met de NAM voor de levering van ultra puur water. In 2015 is water van de gewenste kwaliteit geleverd aan de NAM. Momenteel ligt de oliewinning stil waardoor de NAM minder water afneemt. In het leveringscontract met de NAM zijn de financiële risico's hiervan afgedekt. De levering aan de NAM zal medio 2016 waarschijnlijk weer opstarten. Over 2014 ontvingen we k€ 506 dividend van Nieuwater B.V.

NV Slibverwerking Noord Brabant (SNB)

SNB verwerkt zuiveringsslib via een slibverbrandingsinstallatie (SVI). Vechtstromen is aandeelhouder in de vennootschap. In 2015 ontving SNB meer slib dan begroot, waardoor verwerking elders nodig was. Vechtstromen leverde 70.000 in plaats van de begrote 64.000 ton door renovatie van de slibgistinginstallatie in Emmen. SNB sluit 2015 af met een positief resultaat van M€ 2,3. Wel liep in 2015 de negatieve marktwaarde op van de Switch Transaction. Vechtstromen is contractueel gevrijwaard van eventuele consequenties van deze transactie. Onderzocht wordt nog wat de gevolgen zijn van de vennootschapsbelastingplicht per 1 januari 2016 voor SNB.

Aqualysis (waterschapslaboratorium Rijn Oost)

Aqualysis verricht chemisch en biologisch onderzoek voor zes waterschappen. Per 1 januari 2015 zijn alle werkzaamheden overgebracht van Almelo naar Zwolle. In 2015 is Aqualysis omgevormd tot een bedrijfsvoeringsorganisatie. Dat kent een eenvoudige bestuursstructuur en is gericht op samenwerkingsverbanden met uitvoerende taken. Er zijn plannen om het hydrobiologisch onderzoek te verplaatsen van Drents Overijsselse Delta naar de vestiging van Aqualysis in Zwolle. Besluitvorming hierover volgt begin 2016. In 2015 voerde Aqualysis de werkzaamheden volgens afspraak uit. In 2015 is er een positief financieel resultaat. Vechtstromen kende een lagere eindafrekening 2015 van k€ 1.381 doordat er minder analyses zijn uitgevraagd. Daarnaast functioneerde Aqualysis kostenbewust en namen de overige waterschappen meer af dan begroot.

Stichting bodembeheer Schoonebeek

De Stichting bodembeheer Schoonebeek (SBS) richt zich op het saneren van vervuilde sloten en vaarten (wijken) in Zuidoost-Drenthe. In ruil voor een financiële bijdrage ten behoeve van het beheer en eventuele sanering van de wijken hebben de deelnemende grondeigenaren en het bevoegd gezag een vrijwaring gekregen voor de financiële en juridische gevolgen van de verontreiniging. SBS heeft de verontreiniging bij de gedempte wijken in beeld laten brengen. Op basis van dat onderzoek zijn inmiddels drie wijken gesaneerd. Stichting Bodembeheer Schoonebeek (SBS) wil daarnaast nog zes voormalige veenwijken saneren.

3.8 Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering omvat het geheel van interne activiteiten die ondersteunend zijn aan de primaire activiteiten (kerntaken) van het waterschap. Hiervoor is het dagelijks bestuur beleidsvormend. Voor de ontwikkelingen in 2014 rondom de bedrijfsvoering wordt verwezen naar paragraaf 2.3 Besturen en Organiseren.

3.9 EMU-saldo

Het EMU-saldo is het totaal van de inkomsten minus de uitgaven van de Rijksoverheid, sociale fondsen en decentrale overheden. In het zogeheten Stabiliteits- en Groeipact is per EU-lidstaat een EMU-tekort afgesproken van maximaal 3% van het bruto binnenlands product. In het Financieel Akkoord is bepaald dat decentrale overheden in 2015 een ruimte van maximaal 0,5% van het EMU-tekort mogen invullen. Het aandeel van de waterschappen hierin betreft voor 2015: 0,06%. Deze ruimte is nader verdeeld over de waterschappen tot individuele referentiewaarden. De referentiewaarde van waterschap Vechtstromen bedraagt M€ 17,9.

Uit onderstaande tabel blijkt voor Vechtstromen een EMU-tekort van M€ 20,1. De overschrijding ten opzichte van de referentiewaarde komt hiermee uit op M€ 2,2 en dit heeft vooralsnog geen gevolgen. In het Financieel Akkoord decentrale overheden is namelijk afgesproken dat er deze kabinetsperiode geen sancties worden opgelegd. Ten opzichte van de BVR 2015 is het EMU-tekort gedaald met M€ 10,1. De belangrijkste verklaring hiervoor is het positieve rekeningresultaat 2015 ad M€ 5,6 en de lager dan verwachte bruto-investeringen van M€ 3,2 (met name bouwrente). In onderstaande tabel is af te lezen hoe deze daling van het EMU-saldo verder tot stand is gekomen.

Tabel 43: EMU-saldo

Omschrijving	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Vershil
Bedragen x € 1.000				
<i>EMU-exploitatiesaldo</i>				
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-4.891	-5.215	399	5.614
<i>Invloed investeringen</i>				
Bruto-investeringsuitgaven (incl. geactiveerde lasten)	-56.916	-53.981	-50.648	3.333
Bruto-investeringsuitgaven strategische grond			-129	-129
Investeringsubsidies (incl. afbreukrisico's)	5.630	4.495	3.672	-823
Afschrijvingen	27.042	25.947	25.746	-201
<i>Invloed voorzieningen</i>				
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	400	546	3.012	2.466
Ontvangsten rechtstreeks ten gunste van voorzieningen			357	357
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	-1.119	-2.000	-2.493	-493
<i>Invloed reserves</i>				
Totaal	-29.854	-30.208	-20.084	10.124

3.10 Topinkomens

Voor de verantwoording over de topinkomens wordt verwezen naar § 5.2.5 van de jaarrekening 2015.

Jaarrekening 2015

4. Exploitatierkening 2015

4.1 Exploitatierkening naar programma's

In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de gerealiseerde netto-lasten van de programma's zoals deze zijn opgenomen in de programmaverantwoording. In het Waterschapsbesluit en de ministeriële Regeling BBVW is voorgeschreven dat niet alleen de begrote en gerealiseerde bedragen over het jaar 2015 dienen te worden vermeld, maar ook het gerealiseerde bedrag van het vorige begrotingsjaar.

Tabel 44: Exploitatierkening naar programma's

Lasten	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Vershil BVR 2015 JV 2015	JV 2014
<i>(bedragen x € 1.000)</i>					
Watersysteem	47.031	46.186	42.816	3.370	44.176
Waterketen	41.667	40.628	38.507	2.121	40.204
Besturen en Organiseren	23.674	25.970	25.844	126	21.289
Totaal netto-lasten	112.372	112.784	107.167	5.617	105.669
Oninbaar systeem-zuiveringsheffing	244	390	805	-415	761
Geactiveerde lasten	8.220	5.749	5.636	113	7.040
Overige baten	3.679	3.749	3.922	-173	3.856
Onttrekkingen reserves binnen programma's	1.368	3.463	3.463	0	4.971
Toevoegingen aan reserves binnen programma's	0	-1.771	-1.771	0	0
Totaal lasten	125.883	124.364	119.222	5.142	122.296
Toevoegingen reserves	493	2.264	2.264	0	5.229
Totaal bruto-lasten	126.376	126.628	121.486	5.142	127.525
Baten					
<i>(bedragen x € 1.000)</i>					
Financiële baten	1.270	1.464	1.526	62	1.506
Waterschapsbelastingen (inclusief oninbaar)	107.579	107.797	107.732	-65	105.874
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	3.566	3.566	3.566	0	8.226
Toevoegingen aan bestemmingsreserves	-43	-43	-43	0	-4.729
Totaal netto-baten	112.372	112.784	112.781	-3	110.879
Totaal Resultaat	0	0	5.614	5.614	5.210

4.2 Exploitatierkening naar kostendragers

In het Waterschapsbesluit is voorgeschreven dat de exploitatierkening onder meer dient te worden gepresenteerd naar: kostendragers. Voor Vechtstromen gelden als kostendragers 'watersysteembeheer' en 'zuiveringsbeheer'. Omdat de netto-kosten van het waterschap via de opbrengsten van belastingheffing worden gedekt, dienen de netto-kosten aan deze beide kostendragers te worden toegerekend.

Tabel 45: Exploitatierkening naar kostendragers

Kostendrager 'Watersysteembeheer' (bedragen x € 1.000)	B 2015	BVR 2015	JV 2015	JV 2014
Netto lasten	58.902	59.353	55.849	53.849
Financiële baten	-685	-815	-836	-840
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-56.048	-56.369	-56.505	-55.188
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	-2.212	-2.212	-2.212	-3.120
Toevoegingen aan bestemmingsreserves	43	43	43	3.513
Resultaat na bestemming (- is voordelig)	0	0	-3.661	-1.787
Toevoegen aan algemene reserve				248
Toevoegen aan bestemmingsreserve projecten				176
Toevoegen aan bestemmingsreserve overl. verpl. (programma 1)			950	40
Toevoegen aan bestemmingsreserve Vecht				48
Toevoegen aan bestemmingsreserve transitie			162	366
Toevoegen aan bestemmingsreserve overl. verpl. (programma 3)			117	200
Toevoegen aan bestemmingsreserve innovatie			94	
Onttrekking aan bestemmingsreserve tariefseglisatie (voorziening natuur)			-352	-825
Toevoegen aan bestemmingsreserve brede heroverweging			2.690	
Toevoegen aan bestemmingsreserve tariefseglisatie				1.534
Saldo na bestemmingsvoorstel			0	0

Kostendrager 'Zuiveringsbeheer' (bedragen x € 1.000)	B 2015	BVR 2015	JV 2015	JV 2014
Netto lasten	53.470	53.436	51.318	51.820
Financiële baten	-585	-649	-690	-665
Waterschapsbelastingen opbrengsten	-51.532	-51.433	-51.227	-50.687
Onttrekkingen uit bestemmingsreserves	-1.354	-1.354	-1.354	-5.106
Toevoegingen aan bestemmingsreserves	0	0	0	1.216
Resultaat na bestemming (- is voordelig)	0	0	-1.953	-3.423
Toevoegen aan algemene reserve			0	1.000
Toevoegen aan bestemmingsreserve transitie			162	366
Toevoegen aan bestemmingsreserve overl. verpl. (programma 3)			117	200
Toevoegen aan bestemmingsreserve innovatie			94	0
Toevoegen aan bestemmingsreserve tariefseglisatie			1.580	1.857
Saldo na bestemmingsvoorstel			0	0

4.3 Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

In deze paragraaf wordt de exploitatierkening gepresenteerd naar de verschillende kostensoorten en opbrengstensoorten. Per kosten- en opbrengstensoort is het voor- of nadeel ten opzichte van de gewijzigde begroting na BVR, nader toegelicht.

Tabel 46: Exploitatierkening naar kosten- en opbrengstensoorten

Kostensoorten (bedragen x € 1.000)	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Vershil BVR 2015 JV 2015	JV 2014
Rente en afschrijvingen	40.593	37.501	37.200	301	39.781
Personeelslasten	38.330	37.824	36.441	1.383	35.848
Goederen en diensten van derden	43.103	44.636	40.079	4.557	40.506
Bijdragen aan derden	2.692	3.091	2.749	342	2.663
Toevoeging aan voorzieningen	400	546	2.756	-2.210	3.498
Onvoorzien	766	766	0	766	0
Totaal lasten	125.883	124.364	119.225	5.139	122.296
Toevoegingen aan reserves (t/m BVR)	493	2.264	2.264	0	
Totaal bruto-lasten	126.376	126.628	121.489	5.139	122.296

Opbrengstensoorten (bedragen x € 1.000)	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Vershil BVR 2015 JV 2015	JV 2014
Financiële baten	1.735	1.932	2.047	115	2.040
Personeelsbaten	242	317	368	51	347
Goederen en diensten aan derden	2.850	2.875	2.784	-91	868
Bijdragen van derden	123	88	251	163	2.052
Waterschapsbelastingen	107.824	108.188	108.538	350	106.636
Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	0	0	55
Geactiveerde lasten	8.220	5.749	5.636	-113	7.040
Totaal baten	120.994	119.149	119.624	475	119.039
Onttrekkingen aan reserves (t/m BVR)	5.384	7.479	7.479	0	13.697
Totaal bruto-baten (inclusief mutaties bestemmingsreserves)	126.376	126.628	127.103	475	132.736

Totaal Resultaat			5.614	5.614	5.210
-------------------------	--	--	--------------	--------------	--------------

4.3.1 Toelichting exploitatierekening naar kostensoorten (lasten)

Rente en afschrijvingen (voordeel k€ 301)

Het voordeel op rente en afschrijvingslasten ontstaat met name doordat er minder projecten gereed zijn gekomen per 30 juni waarmee in de prognose voor de afschrijvingen rekening is gehouden.

Personeelslasten (voordeel k€ 1.383)

Het voordeel op de personeelslasten is als volgt opgebouwd:

- De salarissen en sociale lasten laten een positief resultaat zien van k€ 1.347. Dit wordt voor ongeveer k€ 761 veroorzaakt door overschotten op centrale budgetten (o.a. diversiteit) en de geraamde personeelslasten van het voormalig management, wat als dekking voor de hogere dotatie aan de voorzieningen dient (zie toevoegingen aan voorzieningen). Het restant (k€ 586) is het gevolg van vacatureruimte.
- Het voordeel op de overige personeelslasten van k€ 258. Dit wordt met name veroorzaakt doordat de budgetten voor onder verhuiskosten (transitie), werving en selectie en overige personeelslasten op internationale activiteiten niet als zodanig benut zijn in 2014. Gelijktijdig zijn er tekorten gebleken op met name de opleidingskosten. Per saldo ontstaat er een voordeel van k€ 258
- Het nadeel van per saldo op personeel derden van k€ 222 wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2015 een stevige impuls is gegeven aan het bewerkstelligen van met name de programma 3 doelstellingen. Dit kon niet worden opgevangen binnen de eigen formatie (o.a. door vacatures) waardoor extra inhuur noodzakelijk bleek. Deze meerkosten zijn afgedekt door de aanwezige vacatureruimte. Anderzijds was er een lagere aanwending van het inhuurbudget ziekte vanwege het relatief lage ziekteverzuim van 4,3% in 2015.

Goederen diensten derden (voordeel k€ 4.557)

Op goederen diensten derden ontstaat een voordeel van k€ 4.557. Dit is voor een deel toe te schrijven aan werkzaamheden die gepland waren voor 2015 en om uitlopende (niet voorziene) redenen niet plaats hebben kunnen vinden dit jaar. Derhalve worden deze werkzaamheden doorgeschoven naar 2016. Het voordeel op goederen en diensten derden is als volgt opgebouwd:

Tabel 47: Specificatie goederen diensten derden

(bedragen x € 1.000)	Vershil
Voordeel op verbruiksgoederen: Dit betreft een voordeel op o.a. veiligheid en arbo, kantoorartikelen en reprokosten, chemicaliën en inventaris.	385
Voordeel op energiekosten: Dit betreft met name een voordeel op de elektraprijs op de zuiveringen en een teruggave over de jaren 2009 tot en met 2011.	669
Voordeel op onderhoudskosten: Dit betreft een voordeel op onderhoud groen, alsmede voordelen op civiel onderhoud en hardware/apparatuur en een nadeel op onderhoudswerkzaamheden derden, leveringen en mechanisch onderhoud.	1.679
Nadeel op Belasting, Verzekeringen, Vergunningen en Huren: Dit betreft een te hoge besteding op met name huur roerende zaken.	-66
Voordeel op overige dienstverlening (incl lease): Dit betreft lagere bestedingen met name op: advies / onderzoekskosten (o.a. innovatie), contributies, slib-verwerking, laboratorium onderzoek.	1.890
Totaal	4.557

Bijdragen aan derden (voordeel k€ 342)

Het voordeel op bijdragen aan derden ontstaat met name door lagere kosten inzake het grens-overschrijdend afvalwater en afhaaksubsidies.

Toevoegingen aan voorzieningen (nadeel k€ 2.210)

Het nadeel op de toevoeging aan de voorziening wordt veroorzaakt door het op peil brengen van de noodzakelijke pensioen/wachtgeld voorziening van het bestuur, alsmede het actualiseren van noodzakelijke personeelsvoorzieningen als gevolg van de doorontwikkeling van Vechtstromen. Verder is er een extra toevoeging nodig gebleken aan de voorziening reorganisatie / soc flankerend beleid en aan de voorziening oninbare belastingdebiteuren. Bij de voorziening inactief personeel en de voorziening boven basis inspanning vindt vrijval plaats. Tot slot is besloten op basis van de actuele ontwikkelingen om de voorziening natuurterreinen met k€ 352 op te hogen (zie paragraaf 3.3).

Onderstaande tabel geeft de toevoegingen aan de voorzieningen weer in 2015.

Tabel 48: Specificatie toevoegingen voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	B 2015	BVR 2015	JV 2015	Verschil	JV 2014
Voorziening pensioen / wachtgeld oud bestuurders	142	142	288	-146	311
Voorziening doorontwikkeling			1.175	-1.175	1.015
Voorziening reorganisatie / soc. flankerend beleid	4	4	238	-234	598
Voorziening oninbaar	244	390	805	-415	761
Voorziening inactief personeel	10	10	-43	53	0
Voorziening boven basis inspanning			-59	59	0
Voorziening natuurterreinen			352	-352	813
Totaal	400	546	2.756	-2.210	3.498

Onvoorzien (voordeel k€ 766)

De mutaties onvoorzien zijn bestuurlijk vastgesteld bij de BVR 2015. Na verwerking van deze besluitvorming resteert een voordeel van k€ 766. Deze post geldt als buffer voor eventuele tegenvallers voor de rest van het boekjaar 2015.

Toevoegingen aan reserves (k€ 0)

De toevoegingen aan de reserves zijn bestuurlijk vastgesteld tot met de BVR 2015. In deze jaarrekening 2015 zijn deze toevoegingen gelijk aan de BVR 2015.

4.3.2 Toelichting exploitatierekening naar opbrengstsoorten (baten)

Financiële baten (voordeel k€ 115)

Het voordeel ontstaat door een hogere dividend uitkering en hogere bespaarde rente over eigen financieringsmiddelen.

Personeelsbaten (voordeel k€ 51)

Het voordeel op de personeelsbaten ontstaat door een nadeel op de ontvangen WAO-uitkeringen. Dit nadeel wordt echter gecompenseerd dooreen hogere detacheringsofbrengst en niet geraamde subsidies voor opleidingskosten in het kader van leerwerktrajecten.

Goederen en diensten aan derden (nadeel k€ 91)

Het nadeel ontstaat met name door een lagere opbrengst grensoverschrijdend afvalwater deze wordt echter deels gecompenseerd door een boekwinst als gevolg van verkoop eigendommen (vervoermiddelen).

Bijdragen aan derden (voordeel k€ 163)

Het voordeel ontstaat door een niet geraamde subsidieontvangst in verband met internationale projecten, zonnepanelen, klimaat en energie.

Waterschapsbelastingen (voordeel k€ 350)

Een toelichting van de belastingopbrengsten is opgenomen in paragraaf 3.4 waterschapsbelastingen.

Onttrekkingen aan voorzieningen (k€ 0)

Niet van toepassing.

Geactiveerde lasten (nadeel k€ 113)

Bij de BVR 2015 is een beleidswijziging vastgesteld waardoor er niet langer bouwrente wordt geactiveerd. Dit verklaart het verschil ten opzicht van de primitieve begroting 2015.

De geactiveerde uren laten een nadeel zien van k€ 113 doordat er verhoudingsgewijs iets minder uren zijn besteed aan investeringsprojecten dan bij de begroting was geraamd.

Tabel 49: Specificatie geactiveerde lasten

Geactiveerde lasten	B 2015 (aantal uren)	B 2015 (in k€)	BVR 2015 (aantal uren)	BVR 2015 (in k€)	JV 2015 (aantal uren)	JV 2015 (in k€)	JV 2014 (in k€)
Geactiveerde rente Programma 1		932		0		0	1.391
Geactiveerde rente Programma 2		653		0		0	445
Geactiveerde rente Programma 3		39		0		0	74
Subtotaal geactiveerde rente		1.624		0		0	1.910
Subtotaal geactiveerde uren	88.175	6.596	78.005	5.749	73.737	5.636	5.130
Totaal		8.220		5.749		5.636	7.040

5. Balans

De balans van waterschap Vechtstromen per 31 december 2015 en per 31 december 2014 is als volgt.

Tabel 50: Balans (bedragen x € 1.000)

Activa	Balans 31 dec. 2015	Balans 31 dec. 2014	Passiva	Balans 31 dec. 2015	Balans 31 dec. 2014
<u>Vaste activa</u>			<u>Vaste passiva</u>		
Immateriële vaste activa	49.355	43.781	Algemene reserves	9.400	9.400
Materiële vaste activa	328.003	330.517	Bestemmingsreserves tariefsegalisatie	17.406	15.563
Onderhanden werk	79.039	60.637	Overige bestemmingsreserves	19.802	21.650
Financiële vaste activa	12.877	12.472	Nog te bestemmen resultaat	5.614	5.210
			Voorzieningen	9.863	9.475
			Langlopende schulden *)	376.405	343.884
Subtotaal vaste activa	469.274	447.407	Subtotaal vaste passiva	438.490	405.182
<u>Vlottende activa</u>			<u>Vlottende passiva</u>		
Kortlopende vorderingen	9.826	8.870	Netto vlottende schulden (< 1 jaar)	28.106	47.540
Overlopende activa	3.388	15.120	Overlopende passiva	15.908	18.814
Liquide middelen	16	139			
Subtotaal vlottende activa *)	13.230	24.129	Subtotaal vlottende passiva *)	44.014	66.354
Totaal activa	482.504	471.536	Totaal passiva	482.504	471.536

Vanuit de balans is de netto-schuld af te leiden. Dit is de optelsom van de langlopende schulden en de vlottende passiva gesaldeerd met de vlottende activa. De netto-schuld is opgelopen van M€ 386,1 per 31 december 2014 naar M€ 407,2 per 31 december 2015 en daarmee dus met M€ 21,1 toegenomen. In § 3.9 is in het EMU-saldo een toelichting opgenomen voor de verklaring hiervoor. Deze berekening van het EMU-saldo komt uit op een tekort van M€ 20,1. Het verschil ad M€ 1,0 laat zich in hoofdzaak verklaren door de mutatie in de financiële vaste activa.

Tabel 51: Netto-schuld (bedragen x € 1.000)

	31 dec. 2015	31 dec. 2014	mutatie
Langlopende schulden	376.405	343.884	32.521
Vlottende passiva	44.014	66.354	-22.340
-/- Vlottende activa	-13.230	-24.129	10.899
Netto-schuld *)	407.189	386.109	21.080

5.1 Algemene toelichting op de balans per 31 december 2015

Wettelijke voorschriften

De balans en toelichting van de jaarrekening zijn opgesteld conform het Waterschapsbesluit (artikelen 4.36 t/m 4.62).

Waarderingsgrondslagen

De waardering van de activa en passiva is voor zover niet anders aangegeven, gebaseerd op de nominale waarde.

Het waterschap ontvangt verschillende subsidies van het Rijk en provincie voor de uitvoering van diverse projecten. De onderhavige projecten worden geactiveerd en afgeschreven in overeenstemming met het afschrijvingsbeleid. Afschrijving vindt plaats over netto-projectkosten. Bij initiële activering van projecten worden dan ook de netto-projectkosten geactiveerd, waarbij de verwachte subsidie direct in mindering wordt gebracht op het actief. De verwachte subsidieontvangst wordt als vordering opgenomen op de balans.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies en afschrijvingen. Subsidies worden geactiveerd op het moment dat deze definitief zijn.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op de activa worden ten laste van de rekening van lasten en baten gebracht over een periode die overeenkomt met de verwachte technische dan wel economische levensduur. De afschrijvingen worden berekend over de aanschaffingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies. Op investeringen welke plaatsvinden in de eerste zes maanden van het boekjaar wordt vanaf 1 juli van dat boekjaar afgeschreven. Investeringen welke plaats vinden in de tweede helft van het boekjaar worden met ingang van 1 januari van het daarop volgende boekjaar afgeschreven.

Het waterschap moet zich houden aan de verslaggevingsvoorschriften van de Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen (BBVW). De voorschriften hebben onder andere betrekking op het activeren van zaken. Op 25 november 2015 is in de vergadering van het algemeen bestuur de verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie aangepast. Hiermee is het mogelijk gemaakt om de bouwrente niet meer toe te rekenen aan de investeringen. Het beleid van het dagelijks bestuur ten aanzien van het activeren, waarden en afschrijven van uitgaven is weergegeven in de 'Beleidsnotitie activa'. Deze is in de vergadering van het dagelijks bestuur van 24 november 2015 aangepast. De belangrijkste wijziging betreft het niet meer toerekenen van bouwrente aan het onderhanden werk (met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 2015).

De in 2015 gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op een reële economische levensduur. De geharmoniseerde afschrijvingstermijnen zijn als volgt per categorie te onderscheiden:

Tabel 52: Afschrijvingstermijnen

Categorie	Voorbeelden	Afschrijvingstermijn (in jaren)
Immateriële vaste activa		
Onderzoek en ontwikkeling		0-5
Bijdragen aan derden	IBA's, riolering, afkoppelen	0-30
Overige immateriële vaste activa	verkiezingen	4
	HWBP	30
	sanering waterbodems	30
	overig	3-5
Materiële vaste activa		
Gronden en terreinen	gronden en gronden in erfpacht	0
	inrichting terreinen	10
Huisvesting	gebouwen	40
	telefoon, kantoormeubilair, veiligheidsvoorzieningen	3-10
	kantoor- en werkplaatsapparatuur	5
Vervoermiddelen	auto's	4-8
Grond-, weg en waterbouwkundige werken	<i>Waterlopen (aanleg en verwerving)</i>	
	grond, retentiegebied, herinrichting (incl. meanders), beschoeiing van staal	30
<i>Kunstwerken (bouw en verwerving)</i>	beschoeiing van hout	15
	civiltechnisch	30
	werktuigbouwkundig	15
	elektromechanisch	10
	procesautomatisering (besturing)	7-10
<i>Onderhoud waterlopen</i>	pompinstallatie	25
	ondergrond werkplaatsen	40
	materieel	8
	inrichting baggerdepot	10
	baggeren hoofdwaterlopen en stedelijk water (vijvers en waterpartijen)	30
	baggeren kleine waterlopen en waterlopen in stedelijk gebied	15
	groot onderhoud	5-15
<i>Transportstelsels</i>	civiltechnisch, persleidingen	30
	werktuigbouwkundig	15
	elektromechanisch	10
	procesautomatisering (besturing)	7-10
<i>RWZI en slibverwerking</i>	civiltechnisch	30
	werktuigbouwkundig	15
	elektromechanisch	10
	procesautomatisering (besturing)	7-10
Overige materiële vaste activa	legger en beheerregister waterlopen en kunstwerken	10
	bemonstering en analyse	5
	ICT (hard- en software)	3-5

Vaste activa in onderhanden werk

De onderhanden werken (investeringen die nog niet zijn afgerond en waarop nog niet wordt afgeschreven) worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kost- of verkrijgingsprijs of tegen de marktwaarde als deze (duurzaam) lager is dan de kost- of verkrijgingsprijs. Uitzondering hierop is de kapitaalverstrekking aan NWB N.V. Deze deelneming is gewaardeerd tegen 200% van de nominale waarde van de verkregen aandelen.

Kortlopende vorderingen

De kortlopende vorderingen en de overlopende activa maken deel uit van de vlottende activa. Onder de kortlopende vorderingen worden de vorderingen op belastingdebiteuren, vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen en overige vorderingen opgenomen.

Overlopende activa

De overlopende activa bestaan uit nog te ontvangen voorschotbedragen van overheidslichamen (met een specifiek bestedingsdoel) en de overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde kosten. De vorderingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde of verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele oninbaarheid.

Algemene reserves

De algemene reserves fungeren als het weerstandsvermogen van het waterschap en hebben geen specifieke bestemming. Met de algemene reserves worden eventuele toekomstige tegenvallers van algemene aard opgevangen. Voor meer informatie over het weerstandsvermogen zie paragraaf 3.5.

Bestemmingsreserves tariefsegalisatie

De bestemmingsreserves tariefsegalisatie worden aangehouden en aangewend om eventuele toekomstige schommelingen in de belastingtarieven op te vangen.

Overige bestemmingsreserves

Dit zijn reserves waaraan het algemeen bestuur een bepaalde bestemming heeft gegeven.

Grondslagen resultaatbepaling

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

- De lasten worden in aanmerking genomen als deze voorzienbaar zijn.
- De baten worden verantwoord zodra deze zijn gerealiseerd.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
- b. op de balansdatum aanwezige risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
- c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, indien het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Langlopende leningen

Hier worden de leningen opgenomen met een looptijd langer dan één jaar. De langlopende schulden zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

Netto vlottende schulden (met een looptijd korter dan één jaar)

Onder deze post zijn de bedragen opgenomen die binnen één jaar verschuldigd zijn.

Overlopende passiva

Overlopende passiva zijn vooruit ontvangen inkomsten en nog te betalen kosten. De overlopende passiva zijn opgenomen tegen de nominale waarde.

5.2 Toelichting op de afzonderlijke posten van de balans

5.2.1 Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn te onderscheiden in:

Tabel 53: Specificatie vaste activa

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
afsluiten geldleningen en saldo van agio en disagio	21	24
kosten voor onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	779	977
bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0	0
bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	19.450	20.403
bijdragen aan activa in eigendom van het Rijk	0	0
bijdragen aan activa in eigendom van overigen	0	0
bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	0	0
geactiveerde bijdragen aan het Rijk (Hoogwaterbeschermingsprogramma)	22.910	15.796
geactiveerde bijdragen aan openbare lichamen	0	0
overige immateriële vaste activa	6.195	6.581
Totaal	49.355	43.781

Het verloop van de immateriële vaste activa is als volgt:

Tabel 54: Verloopoverzicht immateriële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2015	Afschrijving 2015	Vermeerdering 2015	Verminderings /desinvesteringen 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Cumulatieve afschrijvingen 31-12-2015
Afsluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	24	3	0	0	21	30
Onderzoek en ontwikkeling	977	371	173	0	779	6.996
Bijdragen aan activa in eigendom van bedrijven	0	0	0	0	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van openbare lichamen	20.403	953	0	0	19.450	10.604
Bijdragen aan activa in eigendom van het Rijk	15.796	684	7.798	0	22.910	1.501
Overige immateriële vaste activa	6.581	514	128	0	6.195	5.134
Totaal immateriële vaste activa	43.781	2.525	8.099	0	49.355	24.265

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn als volgt te categoriseren:

Tabel 55: Specificatie materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
gronden en terreinen	1.481	1.394
Vervoermiddelen	246	385
machines, apparaten en werktuigen	1.692	2.024
Bedrijfsgebouwen	13.335	13.692
Woonruimten	0	0
grond-, weg- en waterbouwkundige werken	306.739	309.676
overige materiële vaste activa	4.510	3.346
Totaal	328.003	330.517

Het verloop van de materiële vaste activa is als volgt:

Tabel 56: Verloopoverzicht materiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	Boekwaarde 1-1-2015	Afschrijving 2015	Vermeerdering 2015	Verminderings /desinvesteringen 2015	Boekwaarde 31-12-2015	Cumulatieve afschrijvingen 31-12-2015
Gronden en terreinen	1.394	42	129	0	1.481	242
Vervoermiddelen	385	140	1	0	246	2.383
Machines, apparaten en werktuigen	2.024	516	184	0	1.692	9.045
Bedrijfsgebouwen	13.692	889	532	0	13.335	11.534
Woonruimten	0	0	0	0	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	309.676	20.484	17.547	0	306.739	292.030
Overige materiële vaste activa	3.346	1.150	2.314	0	4.510	17.570
Totaal materiële vaste activa	330.517	23.221	20.707	0	328.003	332.804

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn te onderscheiden in:

Tabel 57: Specificatie financiële vaste activa

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
a. kapitaalverstrekkingen aan bedrijven		
SNB N.V.	10.862	10.271
NieuWater B.V.	9	9
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	1.745	1.745
Totaal kapitaalverstrekkingen aan bedrijven	12.616	12.025
b. leningen aan ambtenaren	261	447
c. uitzettingen in 's Rijks schatkist (met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer)	0	0
d. overige uitzettingen (met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer)	0	0
Totaal	12.877	12.472

SNB N.V.:

Het waterschap is aandeelhouder in de N.V. Slibverbranding Noord-Brabant. Het verloopoverzicht van deze kapitaalverstrekking is als volgt:

Tabel 58: Specificatie SNB N.V.

(bedragen x € 1.000)	2015
Boekwaarde per 1 januari	10.271
Bij: agiostorting SNB	591
Af: terug storting agioreserve	0
Af: nog te betalen afrekening 2015	0
Boekwaarde per 31 december	10.862

Vaste activa in onderhanden werk

De vaste activa in onderhanden werken zijn te onderscheiden in:

Tabel 59: Specificatie materiële vaste activa in onderhanden werk

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Gronden en terreinen	0	0
Vervoermiddelen	0	0
Machines, apparaten en werktuigen	0	0
Bedrijfsgebouwen	362	164
Woonruimten	0	0
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	77.501	59.176
Overige materiële vaste activa	1.176	1.297
Totaal	79.039	60.637

De onderhanden werken (investeringen die nog niet zijn afgerond en waarop nog niet wordt afgeschreven) worden gewaardeerd tegen de aanschaf- of vervaardigingsprijs verminderd met ontvangen subsidies.

5.2.2 Vlottende activa

Kortlopende vorderingen

Tabel 60: Specificatie kortlopende vorderingen

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Vorderingen op belastingdebiteuren:		
Vorderingen op belastingdebiteuren (nominaal)	10.868	10.292
Af: voorziening voor oninbaarheid	2.214	1.725
subtotaal vorderingen op belastingdebiteuren (netto)	8.654	8.567
Vorderingen als gevolg van subsidies en bijdragen	0	0
Overige vorderingen (handelsdebiteuren)	1.172	303
Totaal	9.826	8.870

Overlopende activa

Tabel 61: Specificatie Overlopende activa

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Nog te ontvangen voorschotbedragen (voorfinanciering op uitkeringen)	0	0
Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen	3.324	15.120
Totaal	3.324	15.120

De specificatie van de nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen (die ten laste van volgende boekjaren komen) is als volgt:

Tabel 62: Specificatie Nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Nog te ontvangen inkomsten	1.189	947
Vooruitbetaalde kosten	1.016	11.829
Nog te ontvangen subsidies	958	1.813
Nog te ontvangen creditnota's	131	505
Overige overlopende activa	94	22
Totaal	3.388	15.120

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking.

Tabel 63: Specificatie liquide middelen

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Kasmiddelen	3	3
Positieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	0	0
Positieve rekening-courantverhoudingen met openbare lichamen	0	0
Overige positieve rekening-courantverhoudingen	0	0
Overige banktegoeden	13	136
Totaal	16	139

5.2.3 Vaste passiva

Reserves

De reserves zijn te onderscheiden in:

Tabel 64: Specificatie reserves

(bedragen x € 1.000)	31 december 2014	Bestemming resultaat 2014	Mutaties t/m BVR	Rekening- resultaat 2015	31 december 2015
Algemene reserves	9.400	1.248	-1.248	0	9.400
Bestemmingsreserves voor tariefseglisatie	15.563	2.566	-723	0	17.406
Overige bestemmingsreserves	21.650	1.396	-3.244	0	19.802
Nog te bestemmen resultaat	5.210	-5.210	0	5.614	5.614
Totaal Eigen Vermogen	51.823	0	-5.215	5.614	52.222

Het verloop van de algemene reserves is als volgt:

Tabel 65: Specificatie algemene reserves

(bedragen x € 1.000)	2015	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Saldo per 1 januari	10.648	5.385	5.263
Af: onttrekking conform 1 ^e begrotingswijziging 2015	1.248	248	1.000
Saldo algemene reserves per 31 december	9.400	5.137	4.263

Het verloop van de bestemmingsreserves voor tariefseglisatie is als volgt:

Tabel 66: Specificatie bestemmingsreserves tariefseglisatie

(bedragen x € 1.000)	2015	Watersysteem-beheer	Zuiverings-beheer
Saldo per 1 januari	18.129	9.379	8.750
Af: onttrekking conform primaire begroting	1.966	1.412	554
Bij: toevoeging conform BVR 2015	1.243	735	508
Saldo bestemmingsreserves voor tariefseglisatie per 31 december	17.406	8.702	8.704

Zie paragraaf 3.3 voor een nadere toelichting op het verloop van de overige bestemmingsreserves.

Voorzieningen

Waterschap Vechtstromen heeft voorzieningen gevormd voor:

Tabel 67: Specificatie voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	31 december 2014	Mutaties	31 december 2015
Voorzieningen voor arbeidsgelateerde verplichtingen	8.149	537	8.686
Overige voorzieningen.	1.326	-149	1.177
Stand per 31 december	9.475	388	9.863

Zie paragraaf 3.3 voor een nadere toelichting op de mutaties binnen de voorzieningen.

Langlopende leningen

De langlopende leningen zijn te onderscheiden in:

Tabel 68: Specificatie Opgenomen geldleningen

(bedragen x € 1.000)	Rentelast 2015	31 december 2014	31 december 2015
Obligatieleningen	0	0	0
Onderhandse leningen van:			
1. openbare lichamen	0	1.002	0
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	9.719	342.882	376.405
Door derden belegde gelden	0	0	0
Derivaten op vaste schulden	0	0	0
Langlopende financiële leaseverplichtingen	0	0	0
Waarborgsommen	0	0	0
Totaal	9.719	343.884	376.405

In mei 2015 is vanwege de historische lage rentes op de kapitaalmarkt de geldleningenportefeuille geherstructureerd. Hiervoor zijn bestaande geldleningen afgekocht bij de Nederlandse Waterschapsbank voor M€ 240. In verband met de noodzakelijke herfinanciering is hiervoor in de plaats één nieuwe langlopende lineaire geldlening ad M€ 240 afgesloten. Zie ook paragraaf 3.6 Financiering.

Het verloop van de langlopende geldleningen is als volgt:

Tabel 69: Specificatie Langlopende geldleningen

(bedragen x € 1.000)	2015
Saldo geldleningen per 1 januari	343.884
Bij: opgenomen geldleningen	299.996
Af: aflossingen geldleningen	267.475
Saldo geldleningen per 31 december	376.405

5.2.4 Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een looptijd korter dan één jaar

De volgende netto vlottende schulden zijn te onderscheiden:

Tabel 70: Specificatie Netto vlottende schulden (met een looptijd korter dan één jaar)

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Negatieve rekening-courantverhouding met 's Rijk schatkist	0	0
Negatieve rekening-courantverhoudingen met openbare lichamen	0	0
Derivaten op kortlopende geldleningen	0	0
Negatieve banksaldi	13.189	34.954
Schulden aan leveranciers	11.946	9.868
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	2.135	1.919
Overige kortlopende schulden	836	799
Totaal	28.106	47.540

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit:

Tabel 71: Specificatie Overlopende passiva

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Verplichtingen opgebouwd in 2015 en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen	10.502	13.050
Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, van:		
1. de Europese Unie	0	0
2. het Rijk	74	0
3. provincies	5.147	5.549
4. overige openbare lichamen	0	0
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	185	215
Totaal	15.908	18.814

De verplichtingen opgebouwd in 2015 die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen bestaan uit:

Tabel 72: Specificatie Overige nog te betalen kosten

(bedragen x € 1.000)	31 december 2015	31 december 2014
Nog te betalen intrest	4.353	8.371
Nog te betalen grondaankopen	435	673
Overige nog te betalen bedragen	5.714	4.006
Totaal	10.502	13.050

5.2.5 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garantstellingen

Garantstelling GBLT

Waterschap Vechtstromen neemt tezamen met andere waterschappen en gemeenten deel aan de gemeenschappelijke regeling Lococensus-Tricijn (GBLT). In deze gemeenschappelijke regeling zijn de activiteiten van het waterschap, die te maken hebben met de heffing en invordering van waterschapsbelastingen ondergebracht. Uit hoofde van deze gemeenschappelijke regeling zijn de voormalige waterschappen Regge en Dinkel en Velt en Vecht verplichtingen aangegaan inzake kosten van personeel en aandeel in de kosten. De looptijd van deze samenwerking is voor onbepaalde tijd.

Garantstelling NieuWater BV

Voor de bouw van de Puurwaterfabriek heeft NieuWater BV een langlopende geldlening aangetrokken waarvoor zich destijds de rechtsvoorganger waterschap Velt en Vecht voor 100% (zijnde k€ 21.750) garant heeft gesteld. NieuWater heeft deze lening volledig opgenomen. Eind 2014 bedroeg de borgstelling aan NieuWater BV: k€ 18.125. Eind 2015 bedraagt de borgstelling aan NieuWater BV: k€ 17.219.

Garantstelling Aqualysis

Met de aangegane garantstelling in Aqualysis staat Vechtstromen (samen met de andere deelnemende waterschappen) borg voor de financiële verplichtingen die Aqualysis met de NWB aangaat. Voor Vechtstromen bedraagt het percentage van de garantstelling 32,1%. De garantieverklaring gaat uit van meerjarige vaste percentages, terwijl de feitelijke bijdragen van de deelnemende waterschappen aan Aqualysis per begrotingsjaar kunnen verschillen.

Investeringsverplichtingen projecten

Op het moment van de jaarafsluiting bestond voor het waterschap Vechtstromen een investeringsverplichting van k€ 9.709. Deze verplichtingen bestaan uit toegezegde bijdragen in projecten van derden en lopende aanbestedingen.

Meerjarige contracten

Op het moment van de jaarafsluiting is hiervoor een verplichting aanwezig van k€ 7.502. Deze meerjarige contracten bestaan voor een groot deel uit contracten voor onderhoud van het watersysteembeheer en ICT.

Topinkomens

Voor Vechtstromen is de 'Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semipublieke Sector' (hierna: WNT) van toepassing. Volgens de WNT dient de bezoldiging te worden gepubliceerd in de jaarrekening 2015 van:

- (i) topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen;
- (ii) overige functionarissen met een bezoldiging hoger dan de bezoldigingsnorm dan € 178.000;
- (iii) de ontslagvergoeding van de (gewezen) topfunctionaris ongeacht de hoogte van de vergoeding;
- (iv) de ontslagvergoeding van overige functionarissen indien het totaal van de uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband meer bedraagt dan de maximale bezoldiging ad € 178.000.

De secretaris-directeur van het waterschap wordt in de WNT expliciet genoemd als topfunctionaris waarvan de bezoldiging dient te worden gepubliceerd.

Tabel 73: Specificatie Bezoldiging topfunctionarissen

Functionaris	Naam	Totaal	Beloningen	Onkostenvergoeding	Voorziening beloning op termijn	Omvang dienstverband in 2015
Secretaris-directeur	drs. O. Dijkstra	€ 152.499	€ 131.213	€ 6.170	€ 15.116	Voltijd

In 2015 was er bij Vechtstromen geen sprake van functionarissen met een ontslagvergoeding boven de gestelde norm.

Bijlage 1: Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze wordt nagezonden.